

T.C.
MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI

MEGEP

(MESLEKİ EĞİTİM VE ÖĞRETİM SİSTEMİNİN
GÜÇLENDİRİLMESİ PROJESİ)

ÇOCUK GELİŞİMİ VE EĞİTİMİ

**OKUMA- YAZMAYA HAZIRLIK
ÇALIŞMALARI**

ANKARA 2007

Milli Eğitim Bakanlığı tarafından geliştirilen modüller;

- Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığının 02.06.2006 tarih ve 269 sayılı Kararı ile onaylanan, Mesleki ve Teknik Eğitim Okul ve Kurumlarında kademeli olarak yaygınlaştırılan 42 alan ve 192 dala ait çerçeve öğretim programlarında amaçlanan mesleki yeterlikleri kazandırmaya yönelik geliştirilmiş öğretim materyalleridir (Ders Notlarıdır).
- Modüller, bireylere mesleki yeterlik kazandırmak ve bireysel öğrenmeye rehberlik etmek amacıyla öğrenme materyali olarak hazırlanmış, denenmek ve geliştirilmek üzere Mesleki ve Teknik Eğitim Okul ve Kurumlarında uygulanmaya başlanmıştır.
- Modüller teknolojik gelişmelere paralel olarak, amaçlanan yeterliği kazandırmak koşulu ile eğitim öğretim sırasında geliştirilebilir ve yapılması önerilen değişiklikler Bakanlıkta ilgili birime bildirilir.
- Örgün ve yaygın eğitim kurumları, işletmeler ve kendi kendine mesleki yeterlik kazanmak isteyen bireyler modüllere internet üzerinden ulaşılabilir.
- Basılmış modüller, eğitim kurumlarında öğrencilere ücretsiz olarak dağıtılır.
- Modüller hiçbir şekilde ticari amaçla kullanılamaz ve ücret karşılığında satılamaz.

İÇİNDEKİLER

AÇIKLAMALAR	ii
GİRİŞ	1
ÖĞRENME FAALİYETİ- 1	3
1. OKUMA-YAZMA HAZIRLIK ÇALIŞMALARI	3
1.1. Okuma- Yazmaya Hazırlık Çalışmalarının Tanımı ve Önemi	3
1.2. Okuma –Yazmaya Hazırlık Çalışmaları	4
1.2.1. Kavram Geliştirici Oyuncaklar	4
1.2.2. Kavram Geliştirici Çalışmalar	5
UYGULAMA FAALİYETLERİ	12
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	14
ÖĞRENME FAALİYETİ- 2	17
2. OKUMA YAZMAYA HAZIRLIK ÇALIŞMALARI HAZIRLAMA	17
2.1. Okuma Yazmaya Hazırlık Çalışmalarının Planlanmasında Dikkat Edilecek Noktalar	17
2.2. Okuma- Yazmaya Hazırlık Çalışmalarının Özelliklerine Uygun Araç- Gereçler	21
2.3. Okuma Yazmaya Hazırlık Çalışmaları İçin Etkinliklerini Hazırlamak	26
UYGULAMA FAALİYETLERİ	40
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	43
MODÜL DEĞERLENDİRME	46
ÖNERİLEN KAYNAKLAR	50
KAYNAKLAR	51

AÇIKLAMALAR

KOD	141EO0025
ALAN	Çocuk Gelişimi ve Eğitimi
DAL/MESLEK	Erken Çocuklukta Öğretmen Yardımcılığı
MODÜLÜN ADI	Okuma-Yazmaya Hazırlık Çalışmaları
MODÜLÜN TANIMI	Çocukların gelişim özelliklerine göre okuma-yazmaya hazırlık çalışmalarını seçme, hazırlama ve uygulama ile ilgili bilgi ve becerileri kapsayan öğrenme materyalidir.
SÜRE	40/24
ÖN KOŞUL	Bu modülün ön koşulu yoktur.
YETERLİK	Okuma-yazmaya hazırlık çalışmaları için etkinlikler hazırlamak.
MODÜLÜN AMACI	Genel Amaç Uygun ortam sağlandığında, okuma-yazmaya çalışmalarına hazırlık yapabileceksiniz. Amaçlar ➤ Uygun ortam sağlandığında okuma-yazmaya hazırlık çalışmalarını seçebileceksiniz. ➤ Uygun ortam sağlandığında okuma-yazmaya hazırlık çalışmalarını uygulayabileceksiniz.
EĞİTİM ÖĞRETİM ORTAMLARI VE DONANIMLARI	Ortam: Sınıf, erken çocukluk eğitim kurumları, özel eğitim kurumları, rehberlik araştırma merkezleri, özel ve kamu kurum ve kuruluşlarında bulunan eğitim odaları... Donanım: kaynak kitaplar, bilgisayar, projeksiyon, fotoğraflar, afiş, broşür, dergiler, uyarıcı pano tepegöz, asetat, fotoğraflar, CD, VCD, bilgisayar donanımları, VCD, DVD, televizyon, projeksiyon... Legolar, yap bozlar, çeşitli kavram geliştirici eğitici oyuncaklar, eğitici kitaplar, zeka geliştiren oyunlar...
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	Modülde yer alan her öğrenme faaliyetinden sonra, verilen ölçme araçlarıyla kazandığınız bilgi ve becerileri ölçerek kendinizi değerlendirebileceksiniz. Öğretmen tarafından modül sonunda kazandığınız bilgi ve becerileri değerlendirmek amacıyla çeşitli ölçme araçları uygulanacaktır.

GİRİŞ

Sevgili Öğrenci,

Çocuk gelişimi ve eğitiminde, erken çocukluk eğitimi önemli bir yer tutar. Öğrencilerin çeşitli durumlarda nasıl davranmaları gerektiğini Türk Milli Eğitimi'nin amaçları gösterir. Bu amaçlar okullara göre programlara konulmaktadır. Öğretmen, öğrencilerin bireysel farklılıklarını dikkate alarak amaçları somut ve gerçekleştirilebilir eğitim hedeflerine çevirir. Davranış bilimlerinde yapılan araştırmalara göre öncelikle çocuğun problem çözüme yeteneğinin geliştirilmesi gerektiği ortaya çıkmıştır.

Okuma-yazmaya hazırlık çalışmaları algılayabilme, dikkatlerini toplama, kelime dağarcığını arttırma, sözlü anlatımlarına teşvik etme, el ve göz koordinasyonlarını, kalem kullanma becerilerini geliştirme, eşleştirebilme, değişik ilişkiler kurabilme, gruplama, sıralama, eksik tamamlama ve karşılaştırama yapabilme gibi zihinsel işlevleri kolaylaştıracak etkinlikleri kapsar. Bu etkinlikler öğretmenin çocuğu tanımasıyla başlayan, bireysel ve küçük grup çalışmalarıyla gerçekleşen faaliyettir. Bu dönemde, çocukların ilkokulla hazırlık yapmaları, erken çocukluk eğitiminin toplumsal amaçlarından biridir. Okulda düzenlenen öğrenim yaşantılarıyla, öğrencilerin gelişimi arasında olumlu bir ilişki vardır. Erken çocukluk eğitiminde okuma-yazmaya hazırlık çalışmaları önemli bir yer tutar.

Bu modülde; çocukların gelişim özelliklerine uygun olarak okuma-yazmaya hazırlık çalışmalarını tanıyarak seçebileceksiniz. Ayrıca bu etkinliği hazırlama ve çocuklara uygulayabilme becerisi elde edeceksiniz. Okuma-yazmaya hazırlık çalışmalarıyla ilgili verilen örnek etkinlik ve araç gereç rehberliğinde, siz de uygun etkinlik seçmek, yaratıcılığınızı kullanarak, hazırlayabilmek ve uygulayabilmek için yeni bilgi ve beceriler kazanacaksınız.

ÖĞRENME FAALİYETİ- 1

AMAÇ

Öğrenme faaliyetinde kazanacağınız bilgi ve beceriler doğrultusunda, uygun ortam sağlandığında okuma-yazmaya hazırlık çalışmalarını seçebileceksiniz.

ARAŞTIRMA

Çevrenizde bulunan çocukların okuma yazmaya hazırlık çalışmalarıyla ilgili özelliklerini, etkinliklerini, gözlemleyerek; gözlemlerini fotoğraflar ve kamera çekimleriyle destekleyerek bilgisayar ortamında bir sunuş oluşturacak şekilde bir rapor haline getirerek edindiğiniz deneyimleri arkadaşlarınıza sunarak paylaşınız.

1. OKUMA-YAZMA HAZIRLIK ÇALIŞMALARI

1.1. Okuma- Yazmaya Hazırlık Çalışmalarının Tanımı ve Önemi

Günümüzde eğitim sistemimiz üstlendiği eğitim hedefleri bilimsel kurallara ve sağlıklı yöntemlerle gerçekleştirilmektedir. Eğitim sistemimizde ilköğretimin birinci basamağının başlangıcı olan erken çocukluk eğitiminde okuma-yazmaya hazırlık çalışmaları, öğrencilerin bireyselleşmesinin sağlanması, bireyselleşmeye; çocuğun katılımla getirdiği özelliklerinin, elverişli bir çevre düzenlenmesiyle, karmaşık ancak dengeli bir etkileşimle oluşturduğu gelişimsel özelliktir. Okul öncesi çocukta okumaya ve yazmaya hazırlık çalışmalarında edinilen bilgi veya beceriler yoluyla zihinsel faaliyetler artar. Böylelikle çalışmalarda edinilen bilgi ve beceriler, çocukta kabul görerek davranışlarında gözlenerek alışkanlık oluşur. Öğretmenin hedefine uygun bir davranışın çocukta olması gerçek anlamda “öğretimi” sağlar. Okuma-yazmaya hazırlık çalışmalarının çocukta sağlıklı öğrenmeyi gerçekleştirmesi için yaşamın içine girerek çeşitli gözlem ve alıştırma deneyleri yapmaları gerekir. Bu nedenle okul öncesi eğitim programlarında öğretmen mesleki bilgisi ve anlayışıyla çocukları bu konularda da deneyim zenginliği kazandırabilir.

Okuma-yazmaya hazırlık çalışmalarında öğrenim ortamı, çoğu her zaman sınıftır. Ancak çocukların sınıf dışındaki gözlem ve etkinliklerinde öğrenim yaşantılarını düzenlemede gözlem, rehber olmalıdır. Çocuğun yazması, zihinsel gelişmesinin yanı sıra göz-el koordinasyonuna, parmak kaslarının ve kemiklerinin gelişiminin tamamlanmasına bağlıdır. Doğru dürüst yazı yazmadan önce çocuğun elinin işaretleri çizecek yetenekte olması gerekir. Çocukları okumaya yönlendirme işine öğretmen en elverişli zamanda başlamalıdır. Önceleri çocuklar başkalarının yazdıklarına pek ilgili göstermeyebilir. Öğretmen eğitimin bütünselliği kapsamında, okuma-yazmaya hazırlık çalışmalarını planlarsa ve uygulayabilirse çocukta deneyim zenginliği oluşturulabilir.

Çocuk okumanın ne demek olduğunu, bir beyaz kağıt üzerinde çizmeye, işaretlemeye başladığında, düşüncelerinin konuşmada olduğu gibi, zamanla yazıya dönüşeceğini kavrar.3-6 yaş çocuğu için düzenlenecek okuma-yazmaya hazırlık çalışmaları onun fizyolojik olarak olgunlaştığında ve hazır olduğunda uygulanmalıdır. Böylece çocuğun tüm gelişmelerine katkıda bulunularak, sosyal çevreye çocuğu hazırlarken, çevresindeki olaylarına tanınmasına imkân verir.

Öğretmenin çocukta etkileşimi (İlgiyi) canlı tutarak akıl yürütmesine, algılama yeteneğini geliştirmesine ve çeşitli kavramları oluşturmak üzere düzenlediği planlı faaliyetlere okuma-yazmaya hazırlık çalışmaları denir. Okuma-yazmaya hazırlık çalışmalarını planlarken her çocuğu iyi tanımak, her birinin normal gelişimine uygun; özgün planlamalar yapmamak gerekir.

1.2. Okuma –Yazmaya Hazırlık Çalışmaları

1.2.1. Kavram Geliştirici Oyuncaklar

Kavram geliştirici oyuncaklar “Eğitici Oyuncak” olarak da isimlendirilir. Bu oyuncaklar çocukların daha çok zihin gelişimlerine katkıda bulunan, onların bazı kavramları geliştirmelerine ve oynayarak öğrenmelerine yardım eden oyuncaklardır. Anaokulu ortamında hazırlanan, özel ve uygun bir çerçevede mutlaka kavram geliştirici oyuncaklara yer verilmelidir. Kavram geliştirici oyuncaklar, çocukların algılamalarının gelişmesine, problem çözme yeteneklerinin gelişmesine katkıda bulunur. Kavram geliştirici oyuncaklar her etkinliğin içine dahil edilerek eğitim programlarına kullanılabilir. Bu tür oyuncaklar, kavramların gerektiği gibi oluşup gelişmesini sağlar, nesnelere ve olayların daha iyi anlaşılmasını sağlarlar.

Bu dönemde çocuk duygusal ve entelektüel gelişimin çok hızlı olduğu bir dönemdedir. Çocuk artık başka çocuklarla oynar, özellikle zihinsel uyarımlara açıktır. Kavram geliştirici oyuncaklarla ne ölçüde çok oynarsa bu dönemdeki gelişimi o ölçüde artar. Kavram geliştirici oyuncaklarla oynayan çocuklar, belli yönergelere göre hareket etmeyi, verilen sürede etkinliği sürdürebilmeyi ve sonuçlandırabilmeyi öğrenir. Ayrıca çocuğun küçük kas gelişimini ve el becerisini geliştirerek psiko-motor gelişimi, el-göz koordinasyonu daha iyi sağlanır. Grupla birlikte oynana eğitici oyuncaklar ise çocukların akranlarıyla iletişim kurmalarına ve iş birliği içinde çocuklara bir oyunu sürdürebilme fırsatı tanıdığı için çocukların sosyal gelişimini de destekler. Kavram geliştirici oyuncaklar okuma-yazmaya hazırlık çalışmalarının ilk basamağını oluşturur.

Kavram geliştirici oyuncaklar, hazır alınabileceği gibi öğretmen tarafından da yapılabilir. Bu oyuncakların dayanıklı, kullanışlı, amaca uygun olmasına dikkat edilmeli, öğretmenin yıllık plan hazırlığı içinde iken bunların planlanmasını da yapması gerekir. Bu oyuncakların parçaları sık sık kontrol edilerek eksik olan parçaları tamamlanmalıdır.

Kavram geliştirici oyuncaklarının yararları:

- Fiziksel özellikleri yönünden, nesnelerin arasındaki ilişkileri bulmayı görür.
- Kavramlar arasındaki ilişkiyi öğrenir.
- Gözlem yapma becerisi artar.
- Bir problemi çözebilme yeteneği gelişir.
- Semboller arasındaki ilişkileri öğrenir.
- Akranlarıyla iletişim kurabilme becerisi artar.
- İş birliği yapabilme, birlikte oynayabilmeyi geliştirir.

1.2.2. Kavram Geliştirici Çalışmalar

Çocuklarda Geliştirilebilecek Kavramlar: Kavramların temeli, bebeklikte atılır. Bebekler çevrelerini izleyerek, dokunarak, koklayarak, tadararak ve sesleri işiterek çevrelerine ilişkin her bilgiyi doğal bir merakla öğrenir. Bebeklikte büyüklük, ağırlık, şekil, zaman ve mekanla ilgili pek çok bilginin temeli atılır.

Bebeklikte nesne devamlılığının kazanılmaya başlaması kavram gelişiminde, dolayısıyla matematiksel kavramların kazanılmasında önemli bir aşamadır. Bu dönemde neden-sonuç ilişkilerinin temel olarak başladığı belirtilmektedir. Bir yaş civarındaki çocuklara görsel uyarım sunulduğunda nesne setlerinin azlık-çokluğunu ayırt edebildikleri görülebilir.

Eşleştirme davranışını çocuklar 1 -2 yaş civarında gösterebilir. Bu dönemde çocuklar üç nesne arasından aynı olan ikisini eşleştirebilir. Eşleştirme becerisi yaşla birlikte daha karmaşık eşleştirmelere doğru gelişerek ilerler. Üç-dört yaşındaki çocuklar geometrik şekilleri eşleştirebilmekte, iki-üç yaş civarında büyük-küçük, üç yaşa doğru ise uzun-kısa kavramlarını tanıyıp ayırt edilebilir.

Çocuklar üç-dört yaşlarında bire bir **eşleme** yapabilir. Başlangıçta “Bir sana bir bana” gibi ikili, dört yaşından sonra ise daha ileri düzeyde bire bir eşleme yapıldığı görülür. Örneğin, dört yaşındaki çocuklara altı bebek ve beş biberon gösterilerek “Altı bebek var, her bebek için bir biberon var mı?” diye sorulduğunda çoğu “Hayır, altı bebek ve beş biberon var” yanıtını vermişlerdir.

Gruplama becerisinin temelleri 1-1.5 yaş dolaylarında görülür. Bu dönemde bebeklerde nesnelere algısal benzerliklerine göre gruplamaya başlama görülebilir. Çocuklar 2-3 yaş civarında konuya ve temel sınıfsal ilişkilere göre gruplama yapabilir. Örneğin bir panteri ve bir ev kedisini “Kedi” sınıfında yer aldığını söyleyebilir. Yaşın ve deneyimlerin artması ile gruplama becerisi daha üst seviyede ve sınıfsal özelliklere uygun olarak gerçekleştirilebilir.

Çocuklar iki yaş civarında **sayısal terimleri** kullanır. Fakat bu, sayıları gerçekten anladıklarını ifade etmez. Piaget'e göre sayıları gerçek anlamda anlama somut işlemler döneminde gerçekleşmekte, işlem öncesi dönemde henüz sayı korunumunda başarılı olunamamaktadır. Ayrıca pek çok araştırmacının bu görüşe katılmamasına rağmen; Piaget işlem öncesi dönemdeki çocukların kardinal sayılar ve sıra sayılarıyla ilgili bir anlayışa ulaşmadığına inanmaktadır. Örneğin, iki yaşındaki çocuklarla yapılan bir çalışmada; iki resim göstererek “Bana üç balığı göster.” dendiğinde çocuklar doğru resmi işaret ederek göstermiştir.

Çocuklar 4-5 yaşlarında birden ona kadar ezbere sayabilir, bir beş arası rakamları tanıyabilir ve isimlendirebilir. Beş-altı yaşlarında çocuklar birden yirmiye kadar anlamlarını bilerek sayabilmekte ve bir grup nesneyi tek tek sayarak kaç tane olduğunu ifade edebilmektedir. Birle on arasındaki rakamları sıraya dizebilir, tanıyabilir ve isimlendirebilir. Ayrıca çocuklar bir grup nesneyi büyüklüğüne göre sıralayabilir, sıra sayılarını öğrenebilir, yarım ve bütünü gösterir, bir grup nesneyi ikişerli, üçerli gruplara ayırabilir, küçük sayılar içinde toplama-çıkarma yapabilir, en az, en çok, birkaçı, birçoğu, hepsi, hiçbiri gibi nicelikle ilgili terimlerin anlamlarını bilir.

Şekil (Geometri) :Bebek doğduğundan beri çeşitli şekillerle karşılaşır. Çocuklar tarafından şekil ve büyüklüğün algılanması erken yaşta başlar. Bebeğin oyunlarının çoğunu şekil bilgisi oluşturmaktadır. Bebekler elleri ve ağızlarıyla şekil bilgisi edinmekte, nesnelere şekilleri hakkında deneyim elde eder. Oyunlarla birlikte geometrik düşüncenin gelişimi de başlar.

Erken çocukluk döneminde çocuklar genellikle göz önünde canlandırma seviyesinde (“O derecesi”nde) şekil bilgisine sahiptir. Geometrik şekilleri daha çok bir bütün olarak tanıma ve isimlendirme düzeyindedirler. Şekillerin özelliklerini analiz edemedikleri için bu dönem çocuğu için kare kareye benzediği için kare, daire yuvarlak olduğu için dairedir.

İşlem öncesi dönemin sonlarına doğru çocuklar temel geometrik şekillerin isimlerini öğrenmekte, şekilleri tanıma, çizmeden daha önce gelişmektedir. Bu dönemin içinde yer alan çocuklar daire, kare ve üçgeni, daha sonra dikdörtgen ve elipsi öğrenebilir. Fakat bazı şekilleri birbirine karıştırabilir.

Sayı: Sayılarla ilgili ilk deneyimler büyük ölçüde çocuğun algısal gelişimine ve somut nesnelere deneyimlerine dayanan miktarla ilgili deneyimlerdir. Araştırmalar bebek ve küçük çocukların sayısal farklılıklara odaklanabildiğini göstermektedir.

Çocuklarda sayı gelişimi sayısal farklılıklara dikkat etme, çok ve azı ayırt etme, yetişkini taklit ederek sayma, ezbere gelişigüzel sayma, ezbere ritmik sayma, sayma ile ilgili kuralları öğrenme, nesnelere sayı sözcüklerini eşleyerek sayma şeklinde gerçekleşir. Sonra bir grup nesneyi sayarak kaç tane olduğunu söyleme becerisi başarılmaktadır.

Erken çocukluk döneminde sayısal karşılaştırmalar yaparken algısal ipuçlarını kullanması çocuğun sayı korunumu açısından yanılığa düşmesine sebep olabilmektedir. Bu yüzden karşılaştırmaların bire bir eşlemeler ve somut ipuçları ile yapılması sağlanmalı, çocuk belli bir sayıdaki nesnenin kapladığı alan değiştiğinde miktarının değişmeyeceği konusunda ikna edilmelidir.

İşlemler: İşlem kavramının gelişimi, sayma becerisinin kazanılmasıyla birlikte gelişir. Toplama ve çıkarma işlemleri başarılmadan önce 10'a kadar sayma, sayısı 1'den 10'a kadar olan nesne gruplarını sıralama, 10'a kadar sayı isimleriyle sayıları ilişkilendirme ve sayı korunumunun kazanılması gerekir. Parça-bütün ilişkisi, bire bir eşleme, bütünün parçalardan büyük olduğu düşüncesinin gelişmesi, özellikle çıkarma işlemi için ise tersine dönüştürülebilirliğin kazanılması gerekir.

Çocuklar toplama becerisinin başlangıcında önce bir boncuğa bir tane daha eklenildiğinde sonucun iki olduğunu görür ve bunu söyler. Çıkarma işleminde de üç boncuktan biri alındığında iki boncuk kaldığını görür.

Bu dönemdeki çocuklara toplama ve çıkarma öğretmede üç önemli nokta vardır. Birincisi çıkarma toplamadan daha zor bir beceridir, bu nedenle daha sonraya bırakılmalı ikinci olarak toplama ve çıkarmaya küçük sayılar içerisinde başlanmalı, üçüncü olarak çocuğa somut yaşantılar ve başlangıçta gerçek nesnelere verilmelidir. Gerçek nesnelere başarıldığında nesne resimleriyle devam edilmeli, doğrudan sayı sembolleriyle veya zihinden toplama ve çıkarma işlemi çalışılmamalıdır.

Ölçüm Yapma: Çocuklar bebeklikten itibaren ölçüm kavramı olan hacim, ağırlık, uzunluk, sıcaklık gibi kavramlarla iç içe olup, bu kavramları günlük yaşam içinde kullanarak öğrenir.

Ölçüm kavramının gelişimi beş aşamada gerçekleşir. Oyun aşaması **birinci aşamadır**. Bu aşamada çocuk daha büyük çocukları ve yetişkinleri taklit etmekte, cetveller, ölçme kapları, ölçüm kaşıkları vb. yetişkinlerin kullanırken gördüğü araçlarla oyun oynar. Doğumla başlar, duyu-motor dönem boyunca hatta işlem öncesi dönemin bir kısmında da sürer. **İkinci aşamada** karşılaştırmalar yapar. Çocuk daima daha büyük-daha küçük, daha ağır-daha hafif, uzun-kısa, daha sıcak-daha soğuk şeklinde karşılaştırmalar yapar ve işlem öncesi dönemde görülür.

Üçüncü aşamada çocuklar standart olmayan ölçü araçları ve birimler kullanır. Bardaklar, fincanlar, artık kutular, adım, karış, parmak, ip vb. birimlerle ölçümler gerçekleştirir. Örneğin bir süt kutusunu doldurmak için kaç fincan kum gerektiğini, masanın uzun kenarının kaç karış ettiğini dener ve bulmaya çalışır. Yaklaşık olarak 5-7 yaş civarında; yani işlem öncesi dönemin sonu ile somut işlemler döneminin başlangıcında görülmektedir. Ölçümlerde standart olmayan araçlar ve birimleri kullanma çocuğu standart birimleri anlama ve öğrenme ihtiyacı duymaya yöneltir.

Ölçüm gelişiminde **dördüncü aşama** çocuk somut işlemler dönemine girdiğinde standart ölçüm araçlarının gerekliliğine inanmaya başlayacaktır. Ortak ölçü birimlerinin herkes tarafından anlaşılabilmesini ve herkes için aynı anlama geldiğini kavrayabilecektir.

Ölçüm gelişiminde **beşinci aşamada** çocuk, santimetre, metre, litre, kilo, gram, derece gibi standart ölçüm birimlerinin kullanmaya başlayarak, ölçümler yapar. Bu aşama somut işlemler dönemi düşüncesini gerekli kılar.

Zaman kavramının gelişimi de erken çocukluk döneminde başlar. Bu dönem çocuğu zamanın üç yönüyle ilgilidir. İlk olarak, kendi geçmişi, şu an ve geleceğini içeren kişisel zaman boyutudur. Örneğin, çocukların cümlelerinde "bebekken", "dün akşam", "eve gidince" gibi zaman ifadeleri bulunmaz. İkinci zaman boyutu, çocuğun dahil olduğu sosyal etkinliklerin süre ve sırasının farkında olmasını içeren sosyal etkinliklerdir. Çocuklar tahmin ederek bir sıra izleyen etkinliklerin sırasını öğrenebilir. Üçüncü zaman boyutu ise, saatler ve takvimlerin gösterdiği zamanı öğrenmeyi kapsar. Gerçek anlamda somut işlemler döneminden önce kazanılması mümkün değildir. Çocuklar dakika, saat, gün, hafta, ay gibi zaman dilimlerini içeren dili öğrenebilir. Çocuklar, zaman araçlarının isimlerini öğrenip görünce tanıyabilir.

Mekânda Konum: Mekânda konum ya da uzaysal algılama; yer, mesafe ve nesnelere arasındaki yön ilişkilerini sözel olarak tanımlama ve uzayı direkt olarak algılama becerisine dayanır. Uzaysal algı kavramı, nesnelere arası mesafe, nesnelere arası ilişkiler ve kişinin vücudunun yönünü kapsar.

Çocuklarda mekânın algılanması çok erken yaşlarda görülür. Uzaysal algının gelişimi yeni doğandaki nesneye gözle odaklanma, hareket eden nesneyi takip ve daha sonra bedenini hareket ettirerek nesneyi takip becerileriyle devam eder. Mekâna gerçek anlamda hâkimiyet ise yürümeye başlamayla gerçekleşir. Dört yaşından sonra açık-kapalı, içinde-dışında gibi konumlar ile çevredeki nesnelere değişen şekil ve boyutları algılanmaya başlamaktadır. Altında, üstünde, önünde, yanında, arkasında, arasında, yakında, uzakta gibi mekânsal ilişkiler okulöncesi yılları boyunca kazanılmaktadır.

Erken çocukluk dönemindeki çocuğun gelişimi bir bütün olarak ele alınır. **Okuma-yazmaya hazırlık çalışmaları kapsamında çocukların kavram gelişimi** objelerin, olayların neden-sonuç ilişkilerinin bağlantılarını kurmalarını sağlayıcı bir diğer çalışmada, yönergelerin ışığında kalem kullanarak, kağıt üzerine yapılan boyama, yuvarlak içine alma, çizgi ile birleştirme, çizme çalışmalarıdır. Bu çalışmalar okuma-yazma hazırlık çalışmaları adı altında planlanarak tüm çocukların katılımı sağlanır. Ayrıca etkinlikler arasındaki geçişlerde toplanmış gibi rutin faaliyetlerde, oyunları bazı yerlerinde, fen ve doğa çalışmalarında da uygulanabilir. Okuma, yazma eğitimine hazırlık erken çocuklukta bir dizi gelişimin sonucudur. Bu gelişime yalnızca basılı materyalleri yorumlayabilme yeteneğiyle oluşmaz; aynı zamanda, bu gelişim anlayış, alışkanlık tavrı yetenek, becerileri de içine alır.

Erken çocukluk eğitim kurumlarında okuma yazmaya hazırlık programının çocuğun dil gelişiminde de etkili rolü vardır. Çocuklara zaman zaman kitap okumakla, kitap sevgisi ve bazı kavramları kazandırır. Okuma ve yazma eğitimine hazırlık çalışmaları erken çocukluk eğitim programında mutlaka yer alır ve birçok etkinlik içinde planlanabilir. Çocuk okumayı, konuşmayla öğrenir.

Çalışmalarda bireysel farklılıkların var olduğunu unutmamalıdır. Her çocuğun gelişim seviyesine göre etkinlikleri düzenlenmelidir. Etkinlikler uygulanırken baskı, aşırı yüklenme, rekabet ortamı yaratmak, hem gerilim yaratır hem de öğrenme gerçekleşmez. Okuma yazmaya hazırlık çalışmalarının çocukların yaş ve gelişim seviyesine göre olmasına dikkat edilmeli bu etkinliklere düzenli olarak günlük planlarda yer verilmelidir. Ayrıca bu çalışmaların yönergelerinin bulunması yönergelerinde kısa, basit ve anlaşılır özellikte olmasına ve çocuklarında yönergeye uygun olarak çalışmayı yürütmesine özen gösterilmelidir. Kavram geliştirici çalışmaların, çocukların akademik başarılarını değil; onların belli alanlardaki yeterliliklerini destekleyen ve geliştiren çalışmalar olduğu unutulmamalıdır.

Öğretmen tarafından hazırlanan okuma yazmaya hazırlık çalışmalarının aşağıdaki **amaçları** gerçekleştirmesi beklenir.

- Görsel algılama çalışmaları
 - Göz el eşgüdümünü sağlama
 - Şekil zemin ayırımını geliştirme

- Mekanda konum, mekansal ilişkiler
- Şekil sabitliği
- İşitsel algı çalışmaları (Dinleme, konuşma, sesleri ayıt etme, seslerle nesnelere ya da nesne resimlerini eşleştirme...)
- Kelime darcığının ve sözlü ifadenin gelişmesi
- Yönergeleri dinleme, anlama ve yerine getirme becerisini geliştirme
- Kalem tutma ve el becerisini geliştirme çalışmaları, (Çizme, boyama, kesme, yapıştırma...)
- Temel kavram çalışmaları
- Problem çözme becerilerinin gelişimi
- Dikkat süresi ve dikkat yoğunluğunu ve bellek gelişimi çalışmalarıdır.
- Güven ve bağımsız davranış geliştirme çalışmaları

Resim 1.1: Okuma yazmaya hazırlık çalışmaları çocukların tüm gelişimlerini destekler

Çalışmalar yapılırken dikkat edilmesi gereken noktalar:

- Örnekler, çoğaltılarak her çocuğa dağıtılır.
- Çalışma süresi çocukların ilgileri (10-30dk) kadar düzenlenmelidir.
- Örnekler basitten karmaşığa doğru olmalıdır.
- Öğretmen çocukların yanına oturarak, yönergeyi kısa, anlaşılır bir şekilde ne yapmaları gerektiğini anlatır.
- Önceleri; çalışmalarda pastel ya da mum boya kullanılmalı, çocuk gelişme gösterdiğinde renkli boya kalem tercih edilmelidir.
- Pastel ya da renkli kalemler masanın ortasında bulundurulur, çocuk istediği rengi kullanır.
- Öğretmen çalışma sona erinceye kadar çocukların yanında durup gözlem yaparak, gözlemler sonunda gelecek çalışmayı planlamalıdır.
- Sınıfta yapılan kavram geliştirici çalışmalar okul öncesi çocuğunun akademik başarılarını ölçmek için kullanılmamaktadır.

- Milli Eğitim Bakanlığı'nın geliştirdiği Okul Öncesi Eğitimde Program Geliştirme Kılavuzu'nda ön görülen yeterlilik alanlarını destekleyip geliştiren çalışmalar olarak planlanmalıdır.
- Öğretmen okuma-yazma çalışmalarını planlarken:
- Veli ile iş birliği yapılmalıdır.
- Piyasada bulunan kaynaklar araştırılmalıdır.
- Okulun materyal olanakları, yaralanılacak kaynakları tespit edilmeli (Eksik, kavram geliştirici araçlar ve oyuncaklar var ise tekrar temin edilmelidir ya da hazırlanmalıdır.)
- Okuldaki, kavram geliştirici çalışmalar ve masa oyuncakları öğrenci sayısına göre yeterli miktarda olmalıdır.
- Günlük plandaki amaçlar ve kazanımlar doğrultusunda, konu ile ilişkili hazırlıklar yapılmalıdır.

Bilgisayarın erken çocukluk eğitiminde etkili bir şekilde kullanılabilmesi için öncelikle çocukların nasıl öğrendiklerinin bilinmesi önemlidir. Küçük çocuklar yaşadıklarından ve çevrelerinde gördüklerinden öğrenirler. Bu dönemde çocuğa sağlanabilecek zengin yaşantılar çocuğun gelişimini olumlu yönde etkiler. Bu nedenle bilgisayarın sınıf ortamında bilgi alış verişini sağlayan ve kavram gelişimine katkıda bulunan bir öğrenme aracı olarak kabul edilmelidir.

Bilgisayar programlarıyla çocuk arasındaki iletişim doğru kurulursa, bilgisayar işlevsel ve problem çözmeye yarayan kavram gelişimine katkıda bulunan bir araç haline gelebilir. Bilgisayar destekli eğitim, çocukların yapamama tedirginliği yaşamadan değişik çözümleri özgürce keşfetmelerine fırsat verir.

Bilgisayarla olumlu iletişim kurabilen çocukların yaşantıları zenginleştirilebilir. Bir öğrenme aracı olarak bilgisayar tekrarlar, alıştırmalar, kavram, problem çözme, yöntem, ilke ve kuralların öğretiminde kullanılır. Erken çocukluk dönemindeki bir çocuk, bilgisayar klavyesinin tuşlarına basarak ekrandaki nesnelere sağa, sola, aşağı ve yukarı hareket ettirebilir bu kavramları kazanabilir, ekranda çeşitli nesnelere, renklere ve sayılara üretebilir, nesnelere karşılaştırabilir ve eşleştirebilir, sınıflayabilir, gruplayabilir, nesnelere arasındaki farkları bulabilir, şekiller yaratabilir, bazı zor problemleri çözebilir. Bu çalışmalar çocukların neden sonuç ilişkisini anlamalarını ve çocukların kendilerine güvenmelerini sağlar. Bilgisayarlardaki bu programlar sayesinde çocuklar keşfetme olanağına sahip olmakta ve keşfederek öğrendikleri için de daha kolay etkili ve kalıcı öğrenme gerçekleşmektedir. Bilgisayar destekli eğitimin temelinde oyun bulunur. Oyun çocukların öğrenmelerinde oldukça etkilidir. Bilgisayar destekli eğitimde de eğlendirerek öğretmek amaçlanmıştır. Çocukların gelişim özelliklerine uygun hazırlanan bilgisayar oyunları ile çocuk hem eğlenmekte hem de öğrenmektedir.

Resim1.2: Bilgisayar kavram gelişimini sağlayan bir araç olarak kullanılabilir

Öğrenciye Etkinlik 1: Top Taşıma: Sınıftaki öğrenciler iç içe iki çember oluşturarak iç ve dış çemberdekiler yüz yüze gelecek ve ikişerli eşleşecek biçimde ayakta dururlar veya otururlar. “Okuma yazmaya hazırlık çalışmalarının tanımı önemi, kavram geliştirici oyuncaklar, yararları, çocukta geliştirilmesi gereken kavramlar, kavram geliştirici çalışmalar” konularının her biri için ayrı ayrı olarak önce karşı karşıya duranlar, birbiri ile görüş alışverişinde bulunurlar. Sonra her biri ters yönde kayarak önceki eşinin yanındaki ile yeni bir ikili oluşturarak konuşmaya devam eder. Böylece her öğrenci birkaç tane eş ile görüşme olanağı bulmuş olur.

UYGULAMA FAALİYETLERİ

Çocuğun okuma yazmaya hazırlık çalışmalarını araştırınız. Erken çocukluk eğitim kurumlarından (Uygulama esnasında), kitaplardan, her türlü yazılı görsel materyallerden bu etkinliklere yönelik yapılan okuma yazmaya hazırlık çalışmalarının inceleyerek araştırınız. Okuma-yazmaya hazırlık çalışmalarının örneklerini (Erken çocukluk eğitim kurumlarında uygulama esnasında) fotoğraflarla ve kamera çekimleri ile destekleyerek sunuş hazırlayınız. Etkinliğinizin sonucunu rapor haline getirip arkadaşlarınızla paylaşınız.

İşlem Basamakları	Öneriler
➤ Okuma yazmaya hazırlık çalışmalarını çocukların yaş ve gelişim özelliklerine uygun olarak inceleyiniz.	➤ Okuma yazmaya hazırlık çalışmalarını çocukların yaş ve gelişim özelliklerine uygun olarak dikkatlice araştırınız.
➤ Okuma yazmaya hazırlık çalışmalarının çeşitlerini inceleyiniz (Eşleştirme-sıralama...).	➤ Okuma yazmaya hazırlık çalışmalarının çeşitlerini dikkatli araştırınız.
➤ Kavram geliştirici oyuncakları ve çalışmaları inceleyiniz.	➤ Kavram geliştirici oyuncakları ve çalışmaları dikkatli araştırınız.
➤ Okuma-yazmaya hazırlık çalışmalarının örneklerini araştırınız.	➤ Okuma-yazmaya hazırlık çalışmalarının örneklerini istekli, dikkatli, temiz ve düzenli araştırınız.
➤ Erken çocukluk eğitim kurumlarında okuma-yazmaya hazırlık çalışmalarını uygulama esnasında fotoğraflarını çekiniz.	➤ İstekli, yaratıcı ve estetik olunuz.
➤ Erken çocukluk eğitim kurumlarında okuma-yazmaya hazırlık çalışmalarını uygulama esnasında kamera çekiniz.	➤ İstekli, yaratıcı ve estetik olunuz.
➤ Araştırdığınız okuma yazmaya hazırlık çalışmalarını, çeşitlerini, etkinlik esnasında çektiğiniz fotoğraf ve kamera çekimleri ile sunuş hazırlayınız.	➤ Sunuşunuzu dikkatli, yaratıcı ve estetik hazırlayınız.
➤ Araştırdığınız okuma yazmaya hazırlık çalışmalarını, çeşitlerini, etkinlik esnasında çektiğiniz fotoğraf ve kamera çekimleri ile hazırladığınız sunuşunuzun sonucunu rapor haline getirerek arkadaşlarınızla paylaşınız.	➤ Raporunuzu hazırlarken istekli, dikkatli düzenli, temiz ve titiz olunuz.
➤ Etkinliğinizle ilgili sunuşlarınızı ve raporlarınızı diğer kurumlarla benzerlik ve farklılıkları arkadaşlarınızla karşılaştırınız.	➤ Etkinliğinizle ilgili sunuşlarınızı ve raporlarınızı diğer kurumlarla benzerlik ve farklılıkları objektif bir biçimde karşılaştırınız.

Değerlendirme Ölçeği

Kontrol Listesi

Uygulama faaliyetinde yapmış olduğunuz çalışmaları kendiniz ya da arkadaşınızla değişerek değerlendiriniz.

Değerlendirme Ölçütleri			
		Evet	Hayır
1.	Okuma yazmaya hazırlık çalışmalarını çocukların yaş ve gelişim özelliklerine uygun olarak dikkatlice araştırdınız mı?		
2.	Okuma yazmaya hazırlık çalışmalarının çeşitlerini dikkatli araştırdınız mı? (Eşleştirme- sıralama...)		
3.	Kavram geliştirici oyuncakları ve çalışmaları dikkatli araştırdınız mı?		
4.	Okuma-yazmaya hazırlık çalışmalarının örneklerini istekli, dikkatli, temiz ve düzenli araştırdınız mı?		
5.	Erken çocukluk eğitim kurumlarında okuma-yazmaya hazırlık çalışmalarını uygulama esnasında fotoğraflarını istekli, yaratıcı ve estetik çektiniz mi?		
6.	Erken çocukluk eğitim kurumlarında okuma-yazmaya hazırlık çalışmalarını uygulama esnasında kamera ile istekli, yaratıcı ve estetik olarak çektiniz mi?		
7.	Araştırdığınız okuma yazmaya hazırlık çalışmalarını, çeşitlerini, etkinlik esnasında çektiğiniz fotoğraf ve kamera çekimleri ile sunuşu dikkatli, yaratıcı ve estetik hazırladınız mı?		
8.	Araştırdığınız okuma yazmaya hazırlık çalışmalarını, çeşitlerini, etkinlik esnasında çektiğiniz fotoğraf ve kamera çekimleri ile hazırladığınız sunuşunuzun sonucunu rapor haline getirerek arkadaşlarınızla istekli, dikkatli, düzenli, temiz ve titiz olarak paylaştınız mı?		
9.	Etkinliğinizle ilgili sunuşlarınızı ve raporlarınızı diğer kurumlarla benzerlik ve farklılıkları arkadaşlarınızla objektif bir biçimde karşılaştırdınız mı?		

Değerlendirme

Yapmış olduğunuz değerlendirme sonunda “hayır” şeklindeki cevaplarınızı bir daha gözden geçiriniz. Kendinizi yeterli görmüyorsanız, öğrenme faaliyetini tekrar ediniz. Cevaplarınızın hepsi “evet” ise bir sonraki faaliyete geçiniz.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

ÖLÇME SORULARI

Bu faaliyet kapsamında kazandığınız bilgi ve becerileri aşağıdaki soruları yanıtlayarak belirleyiniz. Soruların yanındaki başlıkları; doğru önermeler için (D), yanlış önermeler için (Y) yazarak doldurunuz.

- Çocuğun yazı yamaya geçmeden önce çocuğun elinin işaretleri çizerek yetenekte olması gerekir.
- Okul öncesi çağı çocuğun duygusal ve entelektüel gelişiminin çok yavaş olduğu bir dönemdir.
- Kavram geliştirici oyuncaklarının yararlarından biri de çocuk fiziksel özellikleri yönünden nesnelere arasındaki ilişkileri bulur.
- Öğretmen her çocuk için ayrı okuma-yazmaya hazırlık çalışmalarını planlayıp uygulamalıdır.
- Minyatür oyuncaklar, erken çocukluk çağında çok sevilen türde oyuncaklardır.

Aşağıdaki sorularda boş olan yerlere doğru kelime / kelimeleri işaretleyiniz.

- Okul öncesi çocukta okuma-yazmaya hazırlık çalışmalarında edinilen bilgi ve beceriler yoluyla artar.
A) Etkileşim
B) Zihinsel faaliyetler
C) Akademik faaliyetler
D) Yetenekler
- Davranış bilimlerinde yapılan araştırmalar öncelikle çocuğun yeteneğinin gelişmesi gerektiği görüşündedirler.
A) Problem çözme
B) Mantık yürütme
C) Orijinal etkinlik
D) Uyum
- Öğretilecek her konu veya nesne fizyolojik olarak çocuğun belirli bir erişmesiyle oluşur.
A) Olgunluk
B) Hazır bulunuşluk
C) Büyüme
D) Gelişme

4. Çocuğun hazırladığı kavram geliştirici çalışmalar isim tarih yazılıp saklanır.
A) Sınıfta
B) Dosyada
C) Arşivde
D) Depoda
5. Çocuğun yazı yazması hem zihinsel gelişimine hem de göz – el koordinasyonuna parmak kaslarının ve gelişiminin tamamlanmasına bağlıdır.
A) Psiko-motor
B) Kemik
C) Duygusal
D) Doku

Aşağıdaki soruları dikkatlice okuyarak doğru seçeneği işaretleyiniz.

1. Çocuğun okuma yazmayı öğrenebilmesi için bazı organlarının olgunlaşması gerekir. Ayrıca çocuğun güdülenmiş olmasının yanı sıra başka nelere ihtiyaç vardır?
A) Gelişmesine
B) Okuma-yazmaya hazırlık çalışmalarına.
C) Uyumlu davranışlara
D) Yaratıcılığa
2. Aşağıdakilerden hangisi bilimsel bir oyuncak olarak adlandırılır?
A) Ekleleme oyuncaklar
B) Renkli çubuklar
C) Mıknatıs
D) Manyetik harfler
3. Çocuk aşağıdakilerden hangisini gerçekleştirirse okuma-yazmaya hazır duruma gelir?
A) İletişim kurmayı
B) Kalem tutmayı
C) İş birliğini
D) Sözlü anlatımı
4. Aşağıdakilerden hangisi öğretmenin hedeflerine uygun bir davranışın çocukta oluşması gerçek anlamda neyi sağlamaktadır?
A) Bireyselleşmeyi
B) Öğretimi
C) Akıl yürütmeyi
D) Sembolleri tanımayı

5. Gestalt psikologlarından Köhler'in yaptığı deneyler sonucunda hangi öğrenmeye ilgi artmıştır?
- A) Kavrayış öğrenmesi
 - B) Sınama – yanılma öğrenmesi
 - C) Araçlı öğrenme
 - D) Aktif öğrenme

Değerlendirme

Cevaplarınızı, cevap anahtarı ile karşılaştırınız. Doğru cevap sayınızı belirleyerek kendinizi değerlendiriniz. Yanlış cevaplar verdiyseniz öğrenme faaliyetinin ilgili bölümüne dönerek ilgili bölümü kontrol ediniz. Cevaplarınız doğruysa, diğer öğrenme faaliyetine geçiniz.

ÖĞRENME FAALİYETİ- 2

AMAÇ

Öğrenme faaliyetinde kazandırılacak bilgi ve beceriler doğrultusunda uygun ortam sağlandığında okuma-yazmaya hazırlık çalışmalarını hazırlayabileceksiniz /uygulayabileceksiniz.

ARAŞTIRMA

Çevrenizde bulunan erken çocukluk eğitim kurumlarından, ailelerden, kitapçılardan ve oyuncakçılardan çocukların okuma- yazmaya hazırlık çalışmalarına ve araç gereçleri araştırınız. Bu araç gereçlerin fotoğraflarını oluşan bir dosya oluşturunuz. Dosyanızdan seçtiğiniz bir okuma yazmaya hazırlık çalışmasını çocuklara uygulayınız. Etkinliğinizi uygularken fotoğraf çekiniz. Elektronik ortamda sunu oluşturacak şekilde bir rapor haline hazırlayınız. Edindiğiniz deneyimleri arkadaşlarınızla paylaşınız.

2. OKUMA YAZMAYA HAZIRLIK ÇALIŞMALARI HAZIRLAMA

2.1. Okuma Yazmaya Hazırlık Çalışmalarının Planlanmasında Dikkat Edilecek Noktalar

Okuma yazmaya hazırlık çalışmalarının planlanmasında nelere dikkat edilir konusuna geçmeden önce karmaşık öğrenme türlerinden bazılarını açıklayalım.

Thorndike (Torndayk) in sınama – yanılma yoluyla öğrenme yönteminin, çocukluk yıllarında büyük önem taşımaktadır. Thorndike’ a göre birey, herhangi bir konuyu, sürekli olarak sınama – yanılma yaparak öğrenir. Bir problem karşısında, birey akla gelebilecek bütün yollara başvurur. Bu tür öğrenmede pek çok uyaran bulunmaktadır. Sınama – yanılma yöntemiyle öğrenmede fert her defasında başarıya götüren denemeleri tekrar ederek, başarıya götürmeyen denemeleri de oturarak, problemini çözer.

Sınama- yanılma öğrenmesi, iki biçimde kullanılır;

- Direktiften yararlanarak
- Taklitten yararlanarak

Direktiften yararlanma konusunda şu deney yapılmıştır.

İki grup öğrenciye kısa sözcük veya sayılar gösterilmiştir. Bunlardan I. Gruba bunları öğrenmeleri söylenmiştir. II. Gruba ise hiç bir şey söylenmemiştir. Sonunda her iki grupta aynı şeylere baktıkları halde; II. gruptakiler I. gruptakiler kadar öğrenmemiştir. Kendilerine niçin böyle olduğu sorulunca, öğrenmeleri için hiçbir şey söylenmediğinden yalnızca baktıklarını bildirmişlerdir.’

Bu deneyden anlaşılacağı gibi, öğrenmenin gerçekleşmesi için mutlaka ne yapılacağını bilmenin önemi belirtilmektedir.

Sınama- yanılma öğrenmesinin ikinci tipi “taklit yöntemiyle öğrenme” de çocuk tepkilerini bazen rasgele, bazen de bilinçli olarak seçebilir. Öğretmen, özellikle çocuğun başarıya götüreceği, ilk öğrenmedeki “pekiştirilmiş” tepkilere dikkati çektiğinde, çocuk konuyu daha çabuk öğrenmektedir.

- Gestalt psikologlarından Köhler’in deneyleri “kavrayış öğrenmesine” ilgiyi arttırdı. Köhler’in deneyine konu olan şempanzenin iki bambu ağacını birleştirerek muza erişmesi şempanzenin zekâ belirtisi yanında, psikologları “birbirine kavrama” veya “kavrayış” ‘ın bir öğrenme türü olabileceğini düşündürdü. Ancak başka deneylerde, bunu doğrulayamamıştır. Daha sonraki deneylerde, küçüklüğünde değnek veya bambu çubuğu göremeyen şempanzeler aynı davranışı gösterememiştir. Başka bir deneyde değnekle oynamaya izin verilen şempanzelerin, hepsi sorunu çözdüğü görülmüştür. Bu deneylerden anladığımız, zihinsel faaliyetlerin oluşabilmesi için mutlaka etkinliklere gereksinim olduğudur. J. Piaget’nin zekâ ile ilgili düşünceleri yukarıdaki fikri kısmen desteklemektedir. “Kavrayışla Öğrenme” bireyin eğitiminde oldukça önemlidir. Okulun asıl amacı çocuğa böyle bir yeti kazandırabilmektir. Bu fikrin eğitiminde uygulanması çocuğun günlük yaşantısında çokça yaşantıya ihtiyacı vardır. Okuma- yazmaya hazırlık çalışmalarını sürekli uygulamak, çocuğun birçok bilgiyi edinmesini sağlar. Kavrayışla öğrenme de bol yaşantı edinilerek bireyde bir hazırlık olur. Eğer hazırlık yoksa kavrayışla öğrenme de olmaz.

Bütün öğrenmelerde olduğu gibi “kavrayış”da da duyu organlarının yardımıyla edinilen bilgilerin önemi tartışılmazdır. Çocukta bu bilgiler ne kadar çok ise zeka gibi diğer etkenlerde eşit ise “kavrayış”da çok olacaktır. Aslında çocuk birçok şeyi bir arada öğrenmektedir. Öğretmen tek bir şey öğrettiğini zannederken, çocuk başka şeylerde öğrenir.

Çocuk “öğrenme” sinde iki veya daha fazla duyu organını kullandığında sonuç daha iyi olur. Tek taraflı öğrenme şeklinde yalnız okuma ve dinleme söz konusudur. Okuma- yazmaya hazırlık çalışmalarında geliştirilecek projeler yardımıyla, kavrayış öğrenmesine de imkan verilir. “Sorun çözme” yöntemiyle bilinçli ve düzenli düşünme ve akıl yürütme yeteneğini arttırarak, aynı zamanda kavrama, yetisi de gelişmektedir. **Etkili öğrenmede konunun anlamlı oluşu:** J. Dewey’in, ortaya koyduğu gibi öğrenmenin etkili olabilmesi için önemli koşullardan biri öğrenilecek konunun “anlamlı” olmasıdır.

Anlamlı ve anlamsız materyallerin öğrenilmelerine ilişkin bir araştırmaya göre materyalin anlamlılığı arttıkça öğrenmenin de daha kalıcı ve etkili olduğu görülmüştür. Öğretimde olaylar ve bilgiler düzenli, planlı bir şekilde olmalıdır. Bu durum hem öğretmen anlatırken hem de, yazı kaynaklarda hazırlanırken böyle olmalıdır. Çeşitli örneklerden, olaylardan başlayarak, çocuğa düşünme olanakları verilmeli ve sonuç niteliğinde bir fikri çocuğa çıkartmalıdır. Guilford’un yapmış olduğu bir araştırmaya göre, düzenli veya sıralı şeylerin öğretmenin çok kolay olduğunu ve akılda kaldığını ortaya koymuştur. Düzen ve plan, çocuğun öğrenmesinde en temel koşuldur, okuldaki öğrenim materyali buna uygun olduğu takdirde eğitsel değer taşır. Çocuk okuma-yazma hazırlık çalışmalarında da kendi hızına göre öğrenilirse en etkili biçimde öğrenir.

Resim 2.1: Okumaya yazmaya hazırlık çalışmaları

Okuma yazma hazırlık çalışmalarının planlanmasında ve uygulanmasında dikkat edilecek noktalar aşağıdaki gibidir;

- Okuma, yazma hazırlık çalışmalarından hangisine yer verileceği eğitim programdaki amaçlar ve kazanımlar doğrultusunda karar verilmeli, ayrıca çocukların ilgileri, ihtiyaçları, yaş ve gelişim düzeyleri dikkate alınarak planlanmalıdır.
- Okuma, yazma hazırlık çalışmalarının planlanmasında basitten karmaşığa doğru bir sıra izlenmelidir. Böyle bir öğrenme deneyimi, kavramların öğrenilmesine katkıda bulunur.
- Okuma yazmaya hazırlık çalışmalarının her biri kendi içinde basitten zora doğru basamaklandırılarak aşamalı olarak planlanmalıdır.
- Okuma, yazma hazırlık çalışmaları ve kavram geliştirici çalışmalar bireysel ya da grup çalışmaları olarak planlanabilir.
- Okuma yazmaya hazırlık çalışmalarının basit anlaşılır bir yönergesi olmalıdır. Çocukların bu çalışmaları yönergeye uygun olarak yapmaları sağlanmalıdır.
- Öğretmenin kalıcı olması için çocuk alıştırmalarda, aktif olmalı, uygulamaları kendi yapmalıdır.
- Okuma yazmaya hazırlık çalışmaları planlanırken öğrenim şartları gelişimin bir alanıyla sınırlandırılmamalı, çocuğun bütün gelişimine etki etmelidir. Başka bir deyişle, öğretmen, kavram geliştirici alıştırmayı sunarken bu alıştırmayı, diğer gelişim alanlarıyla birleştirmelidir. Örneğin, Büyük/ küçük kavramını öğretirken, sosyal gelişim alanıyla ilgili, bir öğrenim yaşantısı düşünülebilir. Çocuğun aile bireylerinin büyük/küçük olarak ayırt edilmesi sağlanır.
- Okuma- yazmaya hazırlık çalışmaları planlanmasında öğretmen okulda öğrettiklerini, çocuğun evdeki deneyimleriyle pekiştirilmelidir. Aile katılımı ve desteği de sağlanmalıdır.

- Çocuğun okuldaki başarısına duygusal desteği ailesi tarafından sağlanır. Örneğin, çocuğun başardığı bir kavram geliştirici çalışma resim vb. evde görülebilecek bir yere asılabilir.
- Kavram geliştirici çalışmalar öğrenciye “Hazır olduğu” dönemlerde verilmelidir. Böylece algılama etkili ve kalıcı olur. Bu nedenle öğretmen her çocuğun gelişim özelliklerini bilmeye çalışmalıdır.
- Çalışmalarda bireysel ya da küçük grup(5-7 kişi) deneyimleri tercih edilmesi alıştırmalardaki başarıyı artırır.
- Çalışmalarda çocuğun belirli kavramları öğrenmesi, genelleyebilmesi, keşfetme ve tümevarım yöntemleriyle gerçekleşir. Örneğin, çocuk renk kavramı için sınıflandırmayı öğrenirken önce ana renklerle ilgilenmelidir. Daha sonra hangi ana renk bir diğeriyle karıştığında oluşan her bir ara rengi öğrenmelidir. Renklerin arasındaki ortak ve farklı özellikleri görebilmeli, sonra sıcak ve soğuk renk diye tekrar sınıflandırılabilir.
- Çocuk akranlarının temposuna göre değil; kendi hızına göre çalışmalara katılmalıdır. Normal çocukların gelişimindeki bireysel farklılıkları göz ardı edilmemelidir. Her çocuk kendi gelişim düzeyine göre çalışmaya teşvik edilmelidir. Okulöncesi dönemde bu çalışmalar sırasında da “Akranlarıyla aynı hız ve gelişimde olmak veya lider olmak için yarışmak” düşünceleri gerçekçi değildir.
- Öğretmen çocuklara çalışmalara başlamadan önce “Nasıl Yapılacağı” ile ilgili bilgi verilmelidir. Böylece çocuk, kendinden bekleneni bilecek (Amacı) davranışının, nedenli doğru/yanlış olduğunu bilirse zamanı iyi kullanacak veya çok çalışacak ve yaptığı işlemlerde daha güvenli olacaktır.
- Çalışmalarda çocuğa, özellikle başladığı bir işi bitirme alışkanlığı kazandırılmalıdır. Bir işe başlama ve bitirme alışkanlığını kazanan çocuk başarı elde etmenin doyumunu hissedecektir. Öğretmen, her çocuğa bitireceği kadar ve kolay alıştırmalar vermelidir.
- Çocuğun güdülenmesi, öğrenmesini önemli ölçüde etkiler. Öğrenmeye hazır olmanın yanında, çocuk kendinden ne beklediğini bilirse, telaşa ve paniğe kapılmayarak güven duyacaktır. Öğrencinin uğraştığı çalışmaların, kendisine ne kadar yararlı olduğunu bilmesi ve güven duyması güdülenmeyi arttıracaktır.
- Çalışmalarda güdülenme düzeylerini aşırı arttırmak doğru değildir. Bu durum çocukta duygusal bir gerilim, baskı yaratacak, öğrenmeyi engelleyici olacaktır.
- Öğretmen, öğrenim yaşantılarını düzenlerken mümkün olduğunca çocuğun başarabileceği biçimde düzenlenmelidir. Verilen alıştırmalar sürekli zor olursa, çocukta isteksizlik oluşacaktır.
- Çocuk bazen çalışmalarında başarısızlıkla karşılaşacaktır. Çocuğun başarısızlık karşısında gayretini sürdürmesi kişiliğine, geçmişindeki başarılarından edindiği öz güven duygusuna, anne babasının öğretmenlerinin onun gayretine karşı gösterdiği tutuma bağlıdır.
- Düzenlenen öğrenim yaşantıları kavram gelişimini desteklemeli, bilinenden, bilinmeyene (Yeni durumlara), somut deneyimlerden, soyut kavramlara doğru hazırlanmalıdır. Okulöncesi çağında çocuk, somut düşünme döneminindedir. Ancak beş duyu ile algıladıklarını ilişkilendirebilir. Bu dönemde soyut düşünmeye eğilim yeterli değildir. Çocuk yalnızca “Matematik” ve “Dil” simgelerini tanımaya başlar.

- Çocuğun yaşayışına bulunduğu çevreye edindiği deneyimlere uygun materyaller ve araştırmalar kavram oluşmasına katkısı daha fazladır.
- Her çocuğun kendine ait öğrenme biçimi vardır. Birine uygun olan diğere zor gelebilir.
- Çalışmalarda öğrenmenin sonucundaki kazanımlardan daha çok öğrenme sürecinin daha önemli olduğunu söyleyebiliriz.

Örneğin, Çocuk bir sorununu çözerken, (Deneme, yanılma, sistematik çözümler vb.) ne şekilde çözeceği olumlu veya olumsuz sonuç elde etmesinden daha önemlidir.

2.2. Okuma- Yazmaya Hazırlık Çalışmalarının Özelliklerine Uygun Araç- Gereçler

Öğrenme ve eğitimin önemli aşamalarından biri de çocuğun okulda neler öğrenmesi gerektiğidir.

- Okuma- yazmaya hazırlık çalışmalarını oluştururken çocuğu merkeze alıp, önceleri üç boyutlu çalışmalarla (Çocuğun parmağını kendi bedeni üzerinde, sonra havada farklı zeminlerde değişik şekiller oluşturur.) daha sonra tek boyutlu çalışmalarla; yani kağıt üzerine kalem ve pastel mum boya ile yapılacak kavram gelişimlerine yardımcı ve konularla ilgili faaliyetlerdir. Bu çalışmalar; olayları, nesnelere tanıma, eşleştirme farklılıkları ayırt etme, parça-bütün, olay sıralaması ve sınıflandırma gibi etkinliklerdir.
- Okuma- yazmaya hazırlık çalışmalarının özelliklerine uygun araç-gereçler çocuğun yaş, olgunluk ilgi, ihtiyaç ve gelişim düzeyine göre belirlenmelidir.
- Öğretmen, eğitim yılı başlarken yapacağı planlamalarda, amaçlara uygun araç-gereçleri de düzenlemelidir. Çocuğun bütün yeterlilik alanları dikkate alınarak hazırlık oluşturulur.
- 0-6 yaşlarında çocuk bir taraftan topluma uyum sağlamaya, diğer yanda benliği gelişmeye başlar. Bu dönemde kullanılacak araçlardan biri de tahta, beyaz ve renkli tebeşirler veya kalemlerdir. Çocuk bu aracı uzun süre kullanabilecektir.
- Okuldaki araç-gereçler, çocuğun gelişimine uygun, dayanaklı, tehlike içermeyen, ekonomik olan (Okulda ya da evde hazırlanabilen) gerektiğinde satın alınabilecek türde olmalıdır.
- Okuma- yazmaya hazırlık çalışmalarının özelliklerine uygun, araç-gereçler ne çocuğun ilgisini çekmeyecek kadar basit ne de gelişiminin çok üstünde olmalıdır.

Resim 2.2: Okuma- yazmaya hazırlık çalışmaları için araç-gereç seçimi çok önemlidir

- Çocuğun eğitimine oldukça katkısı olan bu araç gereçleri özenli bir şekilde kullanımı da öğretilmelidir. Bu tür araç gereçler konulara göre, sık sık değiştirilmeli, sınıftaki rafların düzenlenmesi de çocuğun ilgisini çekebilmelidir.
- Araç- gereçler sağlam malzemeden, özellikle kavram geliştirici oyunlar, tahta veya mukavvadan hazırlanabilir. Ayrıca artık malzemelerden de (Deri, vinlex, pazen, fötr, vb.)
- Kavram geliştirici oyuncaklar tahtadan hazırlanıyorsa iki kat açık renkli boya ile boyanmalı. Kuruyunca istenen çalışma, yağlı boya ile tamamlanmalıdır.
- Araç- gereçler, basitten zora doğru bir sıra izlenerek hazırlanmalıdır. Kavram geliştirici çalışmalar için seçilen resimler, sade, kolay ve anlaşılır olmalıdır.
- Kavram geliştirici oyuncağın yapımında mukavva kullanılıyorsa, resimlerini sulu boya, guaj boya, keçe uçlu kalemle de boyanabilir.
- Kavram geliştirici çalışmalar için hazırlanan araç-gereçler fazla renkli, karışık şekilde boyanmamalıdır. Bazen, hazırlanan araç gereçlerde iki renk kullanmak daha etkili olacaktır. Örneğin; siyah- beyaz vb.
- Bu etkinlikleri hazırlarken, dayanıklı malzemelerden ahşap ya da karton kullanılabilir. Kartonun çift kat kullanılması zamanla kıvrılmalarını önler.
- Hazırlanacak oyun araçlarının boyutları kullanıma uygun olmalıdır. Çocuk için tehlike içermedikçe, çeşitli büyüklükte hazırlanabilir.
- Araçlara çizilen resimler karmaşık olmamalıdır. Sade, anlaşılır, çocuğun algılayabileceği nesnelerin resimleri çizilmelidir.
- Karton veya tahta malzeme üzerine eski dergi ve hikaye kitaplarındaki resimler kesilerek yapıştırılabilir.
- Ahşap malzeme de kullanılan boyaların sağlığa zararlı olmamasına dikkat edilmeli, vernik kullanılmamalıdır.

Okuma- yazmaya hazırlık çalışmalarının özelliklerine uygun araç- gereçler şunlar olabilir:

- Çeşitli geometrik şekillerde plastik bloklar
- Birbirine geçme veya üst üste yığmada kullanılabilen çeşitli renkte ve boylarda plastik kalıplar

- Çocukluların algılama gücünü geliştiren oyuncaklar

Resim 2.3: Renk kavramı

- Plastik harfler ve rakamlar
- Manyetik harfler ve rakamlar
- Karton harfler ve rakamlar
- Harfler ve rakamları içeren lastik mühürler
- Basit sözcüklerin yazılı olduğu karton levhalar
- Çeşitli bulmaca oyuncakları
- Matematik sayı kavramları için gerekli araçlar(Renkli çubuklar, boncuklu sayı tahtası, saat öğrenmek için masa saati, abaküs...)
- Bilimsel oyuncaklar (Mıknatıs, büyüteç, dürbün vb.)
- Resimli ekleme oyuncaklar
- Çeşitli tahta oyuncaklar (Birbirine geçmeli)
- Kurgu oyuncaklar (Ekleme oyuncaklar, tahta küpler)
- Minyatür oyuncaklar (Özellikle yataktan kalkamayacak hasta çocuklar için uygulanır.)
- Kavram geliştirici kitaplar

Resim 2.6: Kitaplar kavram gelişimini destekler

Kavram geliştirici çalışmaların çocuğun zihin gelişimine etkileri: Okulöncesi dönemde çocuğun kavram gelişimi başlamaktadır. Bu yıllardaki öğrenim şartları, algısal (Ussal) bilişsel ve düşünsel yeterlilik bakımından çok önemlidir. Örneğin okuma- yazma hazırlık çalışmalarını düzenlerken geometrik şekillerden de yararlanmalıyız. Çocuk böylelikle çevresindeki nesnelere, varlıkları, şekil ve büyüklük yönünden daha kolay kavrayabilecektir. Çocuk uzay kavramını hem kendisi etkin olarak (Hareket ederek) hem de çevresindeki canlı cansız varlıkların hareketlerinden kazanır.

Anlaşıldığı gibi çocuğun çevresindeki her türlü varlıkla etkinlik yapmasının ne kadar olumlu eğitici değer taşıdığını görebiliriz. Yapılan araştırma sonuçlarına göre uzay kavramı, zaman kavramına göre daha hızlı gelişmektedir. Bu durum, çocuğun yürümesi ve konuşmasıyla birlikte artar.

Yeni doğan bebekler bir nesnenin, varlığın uzak veya yakın oluşunu önce “dokunma” duygusunun yardımıyla öğrenir. Yine yapılan araştırmalarda 1 yaşını dolduran çocuğun, “yakın” , “uzak”, “ön”, “arka” gibi uzayla ilgili kavramları anlayabildiği görülür. Bazen; çocuk hayal kırıklığı da yaşayabilir. Örneğin 2 yaşındaki bir bebeğin, gökyüzündeki ayı gördüğünde onu tutmak için kolunu uzattığı görülür. Çocuk, 2 yaşını tamamladığında, nesnelere ve şekilleri; boyları ve kenar çizgileri yardımıyla tanımaktadır. Stern ve arkadaşlarının yaptıkları bir araştırmada 13 aylık ve 15,5 aylık çocukların dokuz kişilik bir grup içinde önceden tanıdıkları bir insanı ayırt edebildiklerini tespit etmiştir. Çocuğun nesne, obje ve şekillerle karşılaşması, onlarla meşgul olması, merak etmesi, sorular sorması, nedeniyle istenen kavrama sahip olduğu anlaşılır. Şekillerle ilgili kavramda da “Somuttan Soyuta” ilkesiyle hareket etmek “gözlem”, “Deney” ve “Yaparak, Yaşayarak” öğrenme yöntemleri önemlidir. Okul öncesinden başlayarak, okuma, yazmaya hazırlık çalışmalarında da “Tüme varım” yöntemi daha çok kullanılmaktadır.

J. Kühler’e göre çocukta işlem kavramının gelişmesi; çocuk doğduktan 1-2 yıl içinde, bir şeyin az, ya da çokluk fikrine sahip değildir. Ancak nesnelere miktarlarındaki değişikliğin farkına varmaktadır. Okulöncesi dönemde çocuk “azlık” ve “çokluk” fikrini öğrenmektedir.

Çocukta sayı kavramı başlangıçta somuttur, yaş ilerledikçe, bu kavramlar soyut bir biçim alır. Çocuk eşya ve oyun araçlarının artması ya da eksilmesinden, toplama ve çıkarma işlemlerinin öğrenmesinde rolünün olduğu sanılmaktadır. Okulöncesi çocuğuna, sayı ya da işlem kavramlarını somut olarak öğretebiliriz. Çocuğun 1 sayısını öğrenebilmesi; 1 defter, 1 elma, 1 çorap, 1 tavuk, vb. somut örnekleri kavramasından sonradır. Çocukta sayı kavramını güç geliştirir. Öğretmen, öğretim programını hazırlarken bu özelliği göz önünde bulundurmalıdır.

Okulöncesinde çocukların seviyelerine göre; kazandırılacak bilgi ve alışkanlıklar çocuğun çevresini tanımasıyla başlar. Okuma yazmaya hazırlık çalışmaları yardımıyla doğal ve toplumsal hayatla ilgili olayları öğretmek çocuğun zihnini zenginleştirebiliriz. Çocuğun edindiği bilgiler yardımıyla davranışlarını olumlu olarak değiştirdiğinde, iyi alışkanlıkları kazanmış olacaktır. Kavram geliştirici oyuncaklar ve çalışmalar, çocuğun dikkat süresini ve yoğunluğunu artırır. Eğitici oyuncaklar, sayıları tanımaya, birbirinden farklı ve benzeyen nesnelere, şekilleri ayırabilme, sıralama gruplandırma da yardım ederler. Bu tür oyuncaklarla matematik kavramları, renk, şekil, biçim kavramlarının gelişmeleri kolaylaşır. Çocuğun gözlem yeteneği artar. Olayların gelişmesinde görsel algılamayla birlikte, mantık sırasına kavrayabilmelerine yardım eder. Kavram geliştirici oyuncaklar, algılama, anımsama, parça- bütün, çözümlenme, araştırma, keşfetme, bağlantı kurma, benzerlik ve farklılıkları ayırt etme görme duyusu ile ayırım yapabilme, zihinde canlandırma yeteneğini geliştirerek kalıcı öğrenmeyi sağlar.

Matematiksel kavramlar çocuğun hayatında vazgeçilmezdir. Okulöncesi çocuğunun ilkökula başlamadan evvel, matematiksel kavramlarla ilgili yeterince yaşantısı mevcuttur.

Çocuğun eğitimde başarılı olmasının koşullarından en önemlisi ilkökula yeterli okul olgunluğuna erişmiş olarak başlamaktır. Bu sebeple erken çocukluk döneminde okuma yazmaya hazırlık çalışmalarını hazırlamak ve uygulamanın eğitsel değeri çok önemlidir.

Kavram oluşturma: Çocuk çevresindeki insanları, nesnelere ve düşüncelerin ne şekilde benzer ve farklı olduklarının daha iyi görmeye başladığında somut nesne ve durumların arasındaki ilişkileri de anlamaya başlar.

Bu durum çocuğun kavramları anlayabilmesi oluşturabilmesi genelleme yapabilmesi için gerekli ön koşuldur. Örneğin “Hayvan” ve “Dört” kavramını geliştirirken çocuk, bahçede gördüğü iki kedi iki köpek var diyerek başlar. “Bahçede dört hayvan var.” diyebilmesi için önce daha genel olan ‘Hayvan’ kavramını algılaması ve öğrenmesi gerekir. Ancak daha ileride iki ile iki şeyin dört olabileceğini artık öğrenir.

Erken çocukluk eğitimi veren kurumların programlarının önemli bir kısmı çocuğun kavram oluşturma için düzenlenmiştir.

Küçük yaştaki çocuğun, nesnelere yapısını özellikleriyle ilgili fikirleri çok basit kavramlara dayanır. Çocuğun yaşı ilerledikçe sayı, zaman, büyük, küçük kendini ve başka insanlarla ilgili kavramları da farklılaşır. Örneğin, beş yaşındaki bir çocuğun öğretmenle ilgili ilk yaşantıları olumsuz ise ‘Öğretmen’ kavramı da olumsuz şekillenir. Çocuk ilkökula başladığında öğretmene öğrenmeye ve okula karşı tutumu olumsuz olabilir.

Çocuğun kavramlarını nedenli zamanında geliştirmiş olduğunu anlamak, gelecekteki okul başarısını gördüğümüzde öğrenebiliriz. Çünkü çocuğun çevresindeki her nesneyi, durumu doğru algılayıp öğrenmesi ilerideki akademik başarısını ışık tutacaktır. Matematik, okuma gibi becerileri kazanması önceden zamanında oluşturacağı kavramlarla oluşur. Bu nedenle erken çocukluk döneminde kavramlar ve öğrenme şekilleri ciddiye alınmalıdır. Anaokulları eğitici personelinin çocuğa bütün kavramları öğretici olanakları sağlamaları çok önemli, eğitsel bir görevdir.

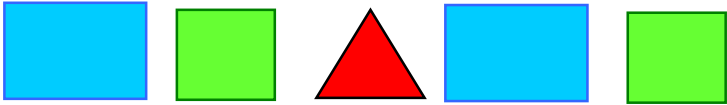
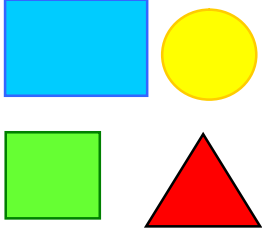
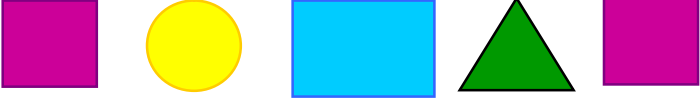
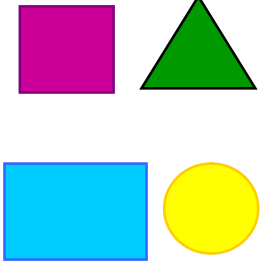
Çocuğun çevresindeki nesnelere olguları olayları doğru düzenleyebilmesi tüme- varım yöntemi ile gerçekleşir. Çocuğun alıştırmalarla kazandığı deneyimler ilerideki okul başarısını olumlu yönde etkileyecektir.

Öğrenciye Etkinlik 2: Soru Turu: Öğrencilerin boş kâğıtlara konuyla ilgili sorularını ya da üzerinde durulmasını istedikleri konuları, kavramları (Okuma yazmaya hazırlık çalışmalarının planlanmasında dikkat edilecek noktalar, bu çalışmaların özelliklerine uygun araç-gereçler, yine bu çalışmalar için uygun etkinlik hazırlama konuları) yazmaları istenir. Her öğrenci kâğıdını sol tarafındaki arkadaşına iletir. Öğrencilerin kendilerine gelen soru ya da kavramla ilgili düşüncelerini kâğıda yazmaları istenir. (İhtiyaç duyanlar kaynaklara bakabilir ve onlara ne yapacağını düşünecek kadar zaman tanınır.) Öğrenciler kâğıdını tekrar kendi solundaki arkadaşına verir. Öğrenciler soruyu ve önceki arkadaşının yazdıklarını incelemesi ve kendi düşüncelerini eklemesi istenir. Bu işlem tur tamamlanuncaya kadar (Kâğıtlar soruyu yazan öğrenciye ulaşıncaya kadar) sürer. Sorular ve cevaplarla ilgili tartışılacak noktaların sınıftaki öğrencilerin tamamı ile tartışılır.

2.3. Okuma Yazmaya Hazırlık Çalışmaları İçin Etkinliklerini Hazırlamak

Aşağıda yer alan her etkinlik okuma yazmaya hazırlık çalışmaları olarak nitelendirilebilir. Uygulama yapılacak sayfa, çocuklar tarafından incelendikten sonra öğretmeni Resimde neler görüyorsunuz? Neler yapıyorlar? Neler konuşuyor olabilirler? Siz olsaydınız nasıl konuşurdunuz? Ses tonlarındaki farklılıkları dikkate alarak konuşmaları istenebilir. Ayrıca çocuklara bu yazıda (yönerge gösterilerek) ne yazıyor olabilir? diye sorularak çocukların problem çözmelerine rehberlik yapılabilir. Her etkinlik için mutlaka amaçlar ve kazanımlar belirlenerek yazılır. Amaçlara, kazanımlara, konuya, çocukların yaş ve gelişim seviyelerine uygun olarak etkinlik belirlenerek çocuklara uygulanır.

Yönerge: Aşağıdaki nesnelerin renk ve şekillerini söyle. Sıranın sonuna hangi renk ve şekil gelir bul. Yuvarlak içine al.

Etkinlik: Eşini Bul

Sebze Kartları

Meyve Kartları

Etkinlik Adı: Eşini Bul (Kavram geliştirici oyun)

Amaçlar: Sosyal-Duygusal Alan

Amaç 2. Duygularını fark edebilme

Kazanımlar

1. Duygularını söyler.
2. Duygularının nedenlerini açıklar.
3. Duygularının sonuçlarını açıklar.

Amaç 4. Kendi kendini güdüleyebilme

Kazanımlar

1. Kendiliğinden bir işe başlar.
2. Başladığı işi bitirme çabası gösterir.

Dil Alanı

Amaç 2. Konuşurken sesini doğru kullanabilme

Kazanımlar

1. Nefesini doğru kullanır.
2. Kelimeleri doğru telaffuz eder.
3. Konuşurken sesinin tonunu işitilebilir biçimde ayarlar.
4. Konuşurken sesinin hızını ayarlar.

Amaç 3. Türkçeyi doğru kullanabilme

Kazanımlar

1. Konuşmalarında söz dizimi kurallarını doğru olarak kullanır.
2. Konuşmalarında temel dilbilgisi kurallarına uygun konuşur.

Amaç 6. Sözcük dağarcığını geliştirebilme

Kazanımlar

1. Dinlediklerinde yeni olan sözcükleri fark eder.
2. Yeni sözcüklerin anlamlarını sorar.

Bilişsel Alan

Amaç 3. Dikkatini toplayabilme

Kazanımlar

1. Dikkat edilmesi gereken nesneyi, durumu, olay fark eder.
2. Dikkatini nesne, durum, olay üzerinde yoğunlaştırır.
3. Dikkat edilmesi gereken nesneyi, durumu, olayı söyler.
4. Nesneyi, durumu, olayı ayrıntılarıyla açıklar.

Amaç 5. Varlıkları çeşitli özelliklerine göre eşleştirebilme

Kazanımlar

1. Varlıkları bire bir eşleştirir.
2. Varlıkları renklerine göre eşleştirir.
3. Varlıkları şekillerine göre eşleştirir.
4. Eş nesnelere örnek verir.

Amaç 18. Problem çözebilme

Kazanımlar

1. Problemi söyler.
2. Probleme çeşitli çözüm yolları önerir.
3. Çözüm yolları içinden en uygun olanlarını seçer.
4. Seçilen çözüm yollarını dener.
5. En uygun çözüm yoluna karar verir.
6. Karar verdiği çözüm yolunun gerekçelerini açıklar.

Materyal: Çiftler halinde hazırlanmış meyve ve sebze kartları (Yukarıda hazırlanan kartlarla uygulanır.)

Etkinlik başlamadan çocuklarla birlikte dergi ve gazetelerden bulduğunuz meyve ve sebze resimleri kesilir, her bir bitkinin (Meyve ve sebzenin) özelliğini birbiri ile karşılaştırılarak incelenir. Bitkiler isimlendirilir. Meyve ve sebzeler tanımlanır, özelliklerine göre gruplanır. (Meyveler sebzeler; yaz, kış, ilkbahar, sonbahar sebze ve meyveleri, ağaçta yetişen yerde yetişen vb.) değişik meyve ve sebze yetiştiren bir bahçeye ve bu meyve ve sebzeleri satan bir manava gezi düzenlenebilir. Meyve ve sebzelerin renkleri, tatları, şekilleri, ilkbahar yaz sonbahar kış meyveleri gibi özellikleri incelenir.

Uygulama: Çocuklarla birlikte oturulur. Çocuk sayısına yetecek miktarda çiftler halinde hazırladığınız bitki kartları karıştırılır. Resimli yüzü altta kalacak şekilde zemin üzerine karışık şekilde sıralanır. Kartlar arasından herhangi bir tanesi seçilerek resimli yüzü çevrilir. Çocuklardan kapalı kartlar arasından bu bitkinin eşini bulması istenir. Eşi bulunan bitki kartlar arasından ayrılır. Eşi olmayan bitki kartının tekrar aynı yerine ters çevrilerek kapatılır. Başka bir kartı denemeleri yönünde rehberlik yapılır. Tüm kartların eşini buluncaya kadar oyuna devam edilir. Çocuklar etkinliğe alıştıkça kart sayısı artırılarak bitkileri çeşitlendirmek mümkündür.

Etkinlik Adı: Okuma Yazmaya Hazırlık Çalışmaları, Fen ve Doğa Çalışmaları (Deney - müze oluşturma), Türk Dil Etkinlikleri (Sohbet)

Amaçlar: Psikomotor Alan

Amaç 2. El ve göz koordinasyonu gerektiren belirli hareketleri yapabilme

Kazanımlar

1. Değişik malzemeler kullanarak resim yapar.
2. Yönergeye uygun çizgiler çizer.
3. Şekilleri değişik araçlar kullanarak çizer.

Amaç 5. Denge gerektiren belirli hareketleri yapabilme

Kazanımlar

1. Farklı zeminler üzerinde yürür.
2. Zemin üzerine çizilen şekiller üzerinde yürür.

Sosyal-Duygusal Alan

Amaç 2. Duygularını fark edebilme

Kazanımlar

1. Duygularını söyler.
2. Duygularının nedenlerini açıklar.
3. Duygularının sonuçlarını açıklar.

Amaç 3. Duygularını kontrol edebilme

Kazanımlar

1. Olumlu / olumsuz duygu ve düşüncelerini uygun şekilde ortaya koyar.
2. Yetişkin denetiminin olmadığı durumlarda da gerektiği gibi davranır.
3. Yeni ve alışılmamış durumlara uyum sağlar.

Amaç 4. Kendi kendini güdüleyebilme

Kazanımlar

1. Kendiliğinden bir işe başlar.
2. Başladığı işi bitirme çabası gösterir.

Dil Alanı

Amaç 2. Konuşurken sesini doğru kullanabilme

Kazanımlar

1. Nefesini doğru kullanır.
2. Kelimeleri doğru telaffuz eder.
3. Konuşurken sesinin tonunu işitilebilir biçimde ayarlar.
4. Konuşurken sesinin hızını ayarlar.

Amaç 3. Türkçeyi doğru kullanabilme

Kazanımlar

1. Konuşmalarında söz dizimi kurallarını doğru olarak kullanır.
2. Konuşmalarında temel dil bilgisi kurallarına uygun konuşur.

Amaç 4. Kendini sözel olarak ifade edebilme

Kazanımlar

1. Dinlerken, konuşurken göz teması kurar.
2. Sohbeta katılır.
3. Belli bir konuda konuşmayı başlatır.
4. Belli bir konuda konuşmayı sürdürür.
5. Söz almak için sırasını bekler.
6. Duygu, düşünce ve hayallerini söyler.
7. Duygu, düşünce ve hayallerini yaratıcı yollarla açıklar.

Amaç 6. Sözcük dağarcığını geliştirebilme

Kazanımlar

1. Dinlediklerinde yeni olan sözcükleri fark eder.
2. Yeni sözcüklerin anlamlarını sorar.

Bilişsel Alan

Amaç 2. Olay ya da varlıkların çeşitli özelliklerini gözlemleyebilme

Kazanımlar

1. Olay ya da varlıkların özelliklerini söyler.
2. Olay ya da varlıkların özelliklerini karşılaştırır.

Amaç 3. Dikkatini toplayabilme

Kazanımlar

1. Dikkat edilmesi gereken nesneyi, durumu, olayı fark eder.
2. Dikkatini nesne, durum, olay üzerinde yoğunlaştırır.
3. Dikkat edilmesi gereken nesneyi, durumu, olayı söyler.
4. Nesneyi, durumu, olayı ayrıntılarıyla açıklar.

Amaç 4. Algıladıklarını hatırlayabilme

Kazanımlar

1. Olay ya da varlıkları söyler.
2. Varlıkların rengini söyler.
3. Varlıkların sayısını söyler.
4. Nesnelerin neden yapıldığını söyler.
5. Nesne, durum ya da olayı bir süre sonra yeniden ifade eder.

Amaç 18. Problem çözebilme

Kazanımlar

1. Problemi söyler.
2. Probleme çeşitli çözüm yolları önerir.
3. Çözüm yolları içinden en uygun olanlarını seçer.
4. Seçilen çözüm yollarını dener.
5. En uygun çözüm yoluna karar verir.
6. Karar verdiği çözüm yolunun gerekçelerini açıklar.

Eğitim Durumu: Öğretmen, sınıfta ya da bahçede değişik zeminler hazırlar (Sınıf için kum döşenmiş muşambalar, küçük yuvarlak çakıl taşları, tüylü, pütürlü halılar gibi bahçede de benzer malzemelerle his yolu oluşturma vb.). Çocuklar bunların üzerinde yürürler. Öğretmen, "Şimdi yorgun ayaklarla yürüyorsunuz, şimdi de aceleci ayaklarla, kızgın ve şaşkın ayaklar nasıl yürürdü, bir de korkak ve mutlu ayaklarla yürümeyi deneyelim. Neler hissettiniz, hangisinin üzerinde yürümekten hoşlandınız?" gibi sorular sorar.

Resim 2.8: Bahçede oluşturulabilecek his yolu

Daha sonra öğretmen, çocuklardan evden getirdikleri değişik özelliklerdeki ayakkabıların etrafından kağıt üzerine çizmelerini ve kalıbını çıkarmalarını ve makasla kesmelerini ister. Öğretmen, çocuklara; mutlu ayakların, mutsuz ayakların ve kızgın ayakların giydiği ayakkabıları, bu kalıpların üstüne çizmelerini ve boyamalarını söyler. Çocukların yaptıkları çalışmalar (Üzgün ayaklar neden bu ayakkabıyı seçmiş? Mutlu ayaklar neden bu ayakkabıyı seçmiş? Yorgun ayaklar neler hisseder? Ne tür ayakkabılar giyerler? vb.) üzerinde konuşulur.

Daha sonra öğretmen, çocukların evden getirdikleri ayakkabıları, önceden hazırladığı yere sıralayarak koymalarını ister. Böylece bir ayakkabı müzesi oluşturularak bunun üzerinde tartışılır (Hangi ayakkabıların eski ve yeni olduğu, hangisinin büyük ve küçük olduğu, kızların ve erkeklerin giydiği, modeli, su geçirip geçirmeyeceği, rengi, neden yapıldığı, kimin giyebileceği, nerede giyilebileceği, mümkün olsaydı bu ayakkabıların nerelerini değiştirebilecekleri vb.).

Çocukların serbest zaman etkinliklerinde yaptıkları ayakkabıları ve bu çalışmalarını yaparken çekilen fotoğrafları evden getirdikleri ayakkabılardan oluşturdukları ayakkabı sergisini hazırlar. Velilere hazırlanan bu sergiyi duyurarak, onlarında ziyaret etmesi sağlanır.

Etkinlik Adı: Okuma Yazmaya Hazırlık Çalışmaları - Fen ve Doğa Çalışmaları (Gözlem) - Türkçe Dil Etkinlikleri (Sohbet)

Amaçlar: Psiko-motor Alan

Amaç 2. El ve göz koordinasyonu gerektiren belirli hareketleri yapabilme

Kazanımlar

7. El becerilerini gerektiren bazı araçları kullanır.
8. Nesnelere yeni şekiller oluşturacak biçimde bir araya getirir.
9. Değişik malzemeler kullanarak resim yapar.
10. Yönergeye uygun çizimler çizer.

Sosyal-Duygusal Alan

Amaç 2. Duyularını fark edebilme

Kazanımlar

1. Duyularını söyler.
2. Duyularının nedenlerini açıklar.
3. Duyularının sonuçlarını açıklar.

Amaç 3. Duyularını kontrol edebilme

Kazanımlar

1. Olumlu, olumsuz duygu ve düşüncelerini uygun şekilde ortaya koyar.
2. Yetişkin denetiminin olmadığı durumlarda da gerektiği gibi davranır.
3. Yeni ve alışılmamış durumlara uyum sağlar.

Amaç 4. Kendi kendini güdüleyebilme

Kazanımlar

1. Kendiliğinden bir işe başlar.
2. Başladığı işi bitirme çabası gösterir.

Dil Alanı

Amaç 2. Konuşurken sesini doğru kullanabilme

Kazanımlar

1. Nefesini doğru kullanır.
2. Kelimeleri doğru telaffuz eder.
3. Konuşurken sesinin tonunu işitilebilir biçimde ayarlar.
4. Konuşurken sesinin hızını ayarlar.

Amaç 3. Türkçeyi doğru kullanabilme

Kazanımlar

1. Konuşmalarında söz dizimi kurallarını doğru olarak kullanır.
2. Konuşmalarında temel dil bilgisi kurallarına uygun konuşur.

Amaç 4. Kendini sözel olarak ifade edebilme

Kazanımlar

1. Dinlerken, konuşurken göz teması kurar.
2. Sohbeta katılır.
3. Belli bir konuda konuşmayı başlatır.
4. Belli bir konuda konuşmayı sürdürür.
5. Söz almak için sırasını bekler.
6. Duygu, düşünce ve hayallerini söyler.
7. Duygu, düşünce ve hayallerini yaratıcı yollarla açıklar.

Bilişsel Alan

Amaç 2. Olay ya da varlıkların çeşitli özelliklerini gözlemleyebilme

Kazanımlar

1. Olay ya da varlıkların özelliklerini söyler.
2. Olay ya da varlıkların özelliklerini karşılaştırır.

Amaç 3. Dikkatini toplayabilme

Kazanımlar

1. Dikkat edilmesi gereken nesneyi, durumu, olayı fark eder.
2. Dikkatini nesne, durum, olay üzerinde yoğunlaştırır.
3. Dikkat edilmesi gereken nesneyi, durumu, olayı söyler.
4. Nesneyi, durumu, olayı ayrıntılarıyla açıklar.

Amaç 4. Algıladıklarını hatırlayabilme

Kazanımlar

1. Olay ya da varlıkları söyler.
2. Nesnelerin neden yapıldığını söyler.
3. Nesne, durum ya da olayı bir süre sonra yeniden ifade eder.

Amaç 8. Nesnelere ölçebilme

Kazanımlar

1. Ölçme sonucunu tahmin eder.
2. Standart olmayan birimlerle ölçer.
3. Ölçme sonuçlarını tahmin ettiği sonuçlarla karşılaştırır.

Amaç 18. Problem çözebilme

Kazanımlar

1. Problemi söyler.
2. Probleme çeşitli çözüm yolları önerir.
3. Çözüm yolları içinden en uygun olanlarını seçer.
4. Seçilen çözüm yollarını dener.
5. En uygun çözüm yoluna karar verir.
6. Karar verdiği çözüm yolunun gerekçelerini açıklar.

Eğitim Durumu: Öğretmen, çocuklardan sınıfta bulunan toplardan hangisinin en ağır olduğu hakkındaki görüşlerini ifade etmelerini ister. Bu görüşlerin doğruluğunun nasıl denenebileceğini sorar ve bu denemeleri gerçekleştirebilmek için yardımcı olur. Öğretmen değişik özellikteki ağırlık ölçülerini (terazi, kantar, market terazisi...) göstererek bunlardan hangilerinin, nasıl kullanılabileceği hakkında sorular sorar (Topları tek tek tartmak için bu ağırlık ölçülerinden hangisini kullanmanız daha uygun olabilir? Topların tümünü bir torba içinde tartmak istesek bu ağırlık ölçülerinden hangisini kullanmanız daha uygun olabilir? İki topun ağırlığının eşit olup olmadığını hangisi ile ölçmeniz daha doğru olur?) Öğretmen rehberliğinde toplar tek tek ve gruplar halinde tartılır, sonuçlar kâğıda yazılır. Bu araştırma sırasında çocuklara, topların ağırlığının büyüklükleri ile mi, yoksa içlerindeki malzemeyle mi ilgili olduğu sorulur ve konuşulur. Öğretmen, çocuklara farklı çeşitlilikteki bu topların içlerinde neler olabileceğini sorar. “Acaba bütün topların içlerinde aynı malzeme mi var?” “Bu ne olabilir?” gibi sorular sorar. Öğretmen, çocuklara değişik renklerde tebeşir boya, elyaf, taş, oyun hamuru, strafor parçalan, kumaş benzeri artık malzemeler ve resim kağıtları dağıtarak, topların içinde bulunduğunu düşündükleri malzemeyi resim ya da kolaj çalışması ile yapmalarını söyler. Öğretmen, çocuklar çalışmalarını bitirdiklerinde her bir resmi panoya tek tek asarak, çocuklardan yaptıklarını arkadaşlarına ifade etmelerini söyler (Resimlerin üzerine çocukların adları ve hangi tür toplarla ilgili çalıştıkları ve düşünceleri yazılır ve dosyalanır.). Öğretmen, çocuklara “Acaba seçtiğiniz topların içinde gerçekten ne olduğunu anlamak için neler yapabiliriz?” sorusunu yöneltir (Çocuklardan topların içlerini açmak önerisi gelirse, öğretmen, öncelikle topun içini açmadan, değişik şekilde bunu nasıl anlayabileceklerini sorar.). Öğretmen daha sonra, çocuklardan istedikleri bir topu seçerek, seçtikleri topun içinde ne olabileceğini, daha önce önerdikleri şekilde araştırmalarını ve düşüncelerini ifade etmelerini söyler. Çocukların düşünceleri öğretmen tarafından yazılır. Öğretmen çocuklara, üzerinde çalıştıkları topların içlerinin toplara en az zarar verecek şekilde nasıl görülebileceğini sorar. Top türlerine göre çocuklar istedikleri gruplara ayrılır, yardımcı personel rehberliğinde topların içleri açılarak çocukların gördükleri malzemeleri anlatmaları ve yazdırmaları sağlanır. Çalışmanın bitiminde öğretmen her gruba, hangi topla çalıştıklarını, topun içini nasıl açtıklarını, açarken nelere dikkat ettiklerini ve açıldıktan sonra neler gördüklerini sorar. Çalışmanın sonuçları daha önceki tahminler ile mukayese edilir. Öğretmen çocuklara; “Topların içindeki malzemeler birbirleri ile değiştirilirse neler olabilir? Bir pinpon topunun içine değişik malzemeler konulursa neler olabilir? Nasıl zıplar? Nasıl sesler çıkarır? Ağırlığı değişir mi?” sorularını yöneltir. Çocuklar görüşlerini ifade ettikten sonra öğretmen “Bunu denemek ister misiniz?” sorusunu yönelterek çocukların yeni denemeler yapmaları fırsat verir. İçlerine farklı malzemeler konulan toplar yemden tartılır ve sonuçlar, öğretmen rehberliğinde kâğıda yazılarak önceki sonuçlarla karşılaştırılır.

Etkinlik Adı: Sıra Hangisinde (Aşağıda olduğu gibi hikaye kartlarından yararlanılabilir.)

Amaçlar: Sosyal-Duygusal Alan

Amaç 2. Duygularını fark edebilme

Kazanımlar

1. Duygularını söyler.
2. Duygularının nedenlerini açıklar.
3. Duygularının sonuçlarını açıklar.

Amaç 3. Duygularını kontrol edebilme

Kazanımlar

1. Olumlu, olumsuz duygu ve düşüncelerini uygun şekilde ortaya koyar.

2. Yetişkin denetiminin olmadığı durumlarda da gerektiği gibi davranır.
3. Yeni ve alışılmamış durumlara uyum sağlar.

Amaç 4. Kendi kendini güdüleyebilme

Kazanımlar

1. Kendiliğinden bir işe başlar.
2. Başladığı işi bitirme çabası gösterir.

Dil Alanı

Amaç 2. Konuşurken sesini doğru kullanabilme

Kazanımlar

1. Nefesini doğru kullanır.
2. Kelimeleri doğru telaffuz eder.
3. Konuşurken sesinin tonunu işitilebilir biçimde ayarlar.
4. Konuşurken sesinin hızını ayarlar.

Amaç 3. Türkçeyi doğru kullanabilme

Kazanımlar

1. Konuşmalarında söz dizimi kurallarını doğru olarak kullanır.
2. Konuşmalarında temel dil bilgisi kurallarına uygun konuşur.

Bilişsel Alan

Amaç 2. Olay ya da varlıkların çeşitli özelliklerini gözlemleyebilme

Kazanımlar

1. Olay ya da varlıkların özelliklerini söyler.
2. Olay ya da varlıkların özelliklerini karşılaştırır.

Amaç 3. Dikkatini toplayabilme

Kazanımlar

1. Dikkat edilmesi gereken nesneyi, durumu, olayı fark eder.
2. Dikkatini nesne, durum, olay üzerinde yoğunlaştırır.
3. Dikkat edilmesi gereken nesneyi, durumu, olayı söyler.
4. Nesneyi, durumu, olayı ayrıntılarıyla açıklar.

Amaç 4. Algıladıklarını hatırlayabilme

Kazanımlar

1. Olay ya da varlıkları söyler.
2. Varlıkların rengini söyler.
3. Varlıkların sayısını söyler.
4. Nesnelerin neden yapıldığını söyler.
5. Nesne, durum ya da olayı bir süre sonra yeniden ifade eder.

Amaç 7. Nesne, durum ya da olayları çeşitli özelliklerine göre sıralayabilme

Kazanımlar

1. Sıralanmış nesne grubu içinde nesnenin yerini gösterir.
2. Varlıkları büyüme aşamalarına göre sıralar.
3. Olayları oluş sırasına göre sıralar.

Amaç 18. Problem çözebilme

Kazanımlar

1. Problemi söyler.
2. Probleme çeşitli çözüm yolları önerir.
3. Çözüm yolları içinden en uygun olanlarını seçer.
4. Seçilen çözüm yollarını dener.
5. En uygun çözüm yoluna karar verir.
6. Karar verdiği çözüm yolunun gerekçelerini açıklar.

Materyal: Bilinen bir olayı ya da hikâyeyi anlatan resimli kartlar.

Ön Hazırlık: Etkinlik öncesi çocuklara sıralama yapabilecekleri bir olayın ya da çocukların bildikleri bir hikâyenin resimlerinden hazırlanabilir.

Uygulama: Çocuklarla oturulur, ellerindeki resimli kartların bir olayı ya da hikâyeyi anlattığını, çocukların sırası karışan bu olayla ilgili resimli kartlarını oluş sırasına göre yeniden sıralamaları istenir.

Öneriler: Bu etkinliği ilk kez uygulanacaksa önce resimli kartları çocuklara tek tek göstererek hikâyeye ya da olay anlatılır. Daha sonra kartları karıştırarak çocuklardan resimli kartları olayın oluş sırasına göre doğru sıraya koymaları istenebilir. Kartların arkası olayın oluş sırasına uygun olarak numaralandırılır.

Bu tür etkinlikleri önce sonra kavramını pekiştirmek amacı ile kullanabilir, küçük yaş çocuklarla daha basit olay ya da hikâyeyi içeren az sayıda resim kartlarını kullanılabilir. Okula yeni başlayan çocuklar ile okulda uyulması gereken durumları (Örneğin, kahvaltı öncesi el yıkama, kahvaltıya giderken sıraya girme, kahvaltı etme, kahvaltı sonrası diş fırçalama gibi) resimleyerek sıralamaları istenebilir.

UYGULAMA FAALİYETLERİ

Çevrenizde bulunan erken çocukluk eğitim kurumlarından, ailelerden, kitapçılardan ve oyuncakçılardan çocukların okuma – yazmaya hazırlık çalışmalarını ve araç gereçleri araştırınız. Bu araç gereçlerin fotoğraflarını içeren bir dosya oluşturunuz. Dosyanızdan seçtiğiniz bir okuma yazmaya hazırlık çalışmasını çocuklara uygulayınız. Etkinliğinizi uygularken fotoğraf çekiniz. Etkinliğinizi elektronik ortamda sunu oluşturacak şekilde bir rapor haline hazırlayınız. Dosyanızı ve sununuzu hazırlarken edindiğiniz deneyimleri arkadaşlarınızla paylaşınız.

İşlem Basamakları	Öneriler
➤ Okuma yazmaya hazırlık çalışmalarında planlanmasında dikkat edilecek noktaları inceleyiniz.	➤ Okuma yazmaya hazırlık çalışmalarında planlanmasında dikkat edilecek noktaları dikkatli olarak araştırınız.
➤ Okuma yazmaya hazırlık çalışmalarında çocukların özelliklerine uygun araç-gereçleri inceleyiniz.	➤ Okuma yazmaya hazırlık çalışmalarında çocukların özelliklerine uygun araç-gereçleri dikkatli ve istekli olarak araştırınız.
➤ Okuma yazmaya hazırlık çalışmalarını inceleyiniz.	➤ Okuma yazmaya hazırlık çalışmalarını dikkatli, titiz ve objektif olarak araştırınız.
➤ Okuma yazmaya hazırlık çalışmalarına uygun araç-gereçleri inceleyiniz.	➤ Okuma yazmaya hazırlık çalışmalarına uygun araç gereçleri dikkatli, titiz ve objektif olarak araştırınız.
➤ Okuma yazmaya hazırlık çalışmalarına uygun araç-gereçleri fotoğraflarını çekiniz.	➤ Okuma yazmaya hazırlık çalışmalarına uygun araç-gereçleri fotoğraflarını yaratıcı, estetik ve dikkatli olarak çekiniz.
➤ Okuma yazmaya hazırlık çalışmalarına uygun etkinlik örneklerini ve araç-gereçleri fotoğraflarını içeren bir dosya oluşturunuz.	➤ Okuma yazmaya hazırlık çalışmalarına uygun etkinlik örneklerini ve araç-gereçleri fotoğraflarını içeren bir dosyayı dikkatli, titiz ve objektif olarak oluşturunuz.
➤ Hazırladığınız dosyadan bir okuma yazmaya hazırlık çalışması seçiniz.	➤ Hazırladığınız dosyadan bir okuma yazmaya hazırlık çalışması dikkatli, titiz ve objektif olarak seçiniz.
➤ Seçtiğiniz okuma yazmaya hazırlık çalışmasının hedefini ve yönergesini belirleyiniz.	➤ Seçtiğiniz okuma yazmaya hazırlık çalışmasının hedefini ve yönergesini dikkatli olarak belirleyiniz.
➤ Seçtiğiniz okuma yazmaya hazırlık çalışmasını çocuklara uygulayınız.	➤ Seçtiğiniz okuma yazmaya hazırlık çalışmasını çocuklara temiz, düzenli, titiz ve dikkatli olarak uygulayınız.

➤ Okuma yazmaya hazırlık çalışmasını çocuklara uygularken iyi iletişim kurunuz.	➤ Okuma yazmaya hazırlık çalışmasını çocuklara uygularken iyi dikkatli, istekli iletişim kurunuz.
➤ Okuma yazmaya hazırlık çalışmasını çocuklara uygularken fotoğraf çekiniz.	➤ Okuma yazmaya hazırlık çalışmasını çocuklara uygularken fotoğrafları yaratıcı, estetik, istekli, dikkatli olarak çekiniz.
➤ Etkinliğinizi elektronik ortamda sunu oluşturacak şekilde bir rapor halinde hazırlayınız.	➤ Etkinliğinizi elektronik ortamda sunu oluşturacak şekilde bir rapor halinde istekli, yaratıcı ve estetik olarak hazırlayınız.
➤ Dosyanızı ve sununuzu hazırlarken edindiğiniz deneyimleri arkadaşlarınızla paylaşınız.	➤ Dosyanızı ve sununuzu hazırlarken edindiğiniz deneyimleri arkadaşlarınızla istekli, yaratıcı ve estetik objektif olarak paylaşınız.
➤ Hazırladığınız dosyanızı ve sununuzu diğer arkadaşlarınızın hazırladıklarıyla benzerliklerini ve farklılıklarını karşılaştırınız.	➤ Hazırladığınız dosyanızı ve sununuzu diğer arkadaşlarınızın hazırladıklarıyla benzerliklerini ve farklılıklarını objektif olarak karşılaştırınız.

Değerlendirme Ölçeği

Kontrol Listesi

Uygulama faaliyetinde yapmış olduğunuz çalışmaları kendiniz ya da arkadaşınızla değerlendiriniz.

Değerlendirme Ölçütleri		Evet	Hayır
1.	Okuma yazmaya hazırlık çalışmalarında planlanmasında dikkat edilecek noktaları dikkatli incelediniz mi?		
2.	Okuma yazmaya hazırlık çalışmalarında çocukların özelliklerine uygun araç gereçleri dikkatli ve istekli olarak incelediniz mi?		
3.	Okuma yazmaya hazırlık çalışmalarını dikkatli, titiz ve objektif olarak incelediniz mi?		
4.	Okuma yazmaya hazırlık çalışmalarına uygun araç gereçleri dikkatli, titiz ve objektif olarak incelediniz mi?		
5.	Okuma yazmaya hazırlık çalışmalarına uygun araç-gereçleri fotoğraflarını yaratıcı, estetik ve dikkatli olarak çektiniz mi?		
6.	Okuma yazmaya hazırlık çalışmalarına uygun etkinlik örneklerini ve araç-gereçlerin fotoğraflarını içeren bir dosyayı dikkatli, titiz ve objektif oluşturduunuz mu?		
7.	Hazırladığınız dosyadan bir okuma yazmaya hazırlık çalışması dikkatli, titiz ve objektif olarak seçtiniz mi?		
8.	Seçtiğiniz okuma yazmaya hazırlık çalışmasının hedefini ve yönergesini dikkatli olarak belirlediniz mi?		
9.	Seçeceğiniz okuma yazmaya hazırlık çalışmasını çocuklara temiz, düzenli, titiz ve dikkatli uyguladınız mı?		
10.	Okuma yazmaya hazırlık çalışmasını çocuklara uygularken iyi dikkatli, istekli olarak iletişim kurdunuz mu?		
11.	Okuma yazmaya hazırlık çalışmasını çocuklara uygularken fotoğrafları yaratıcı, estetik, istekli, dikkatli çektiniz mi?		
12.	Etkinliğinizi elektronik ortamda sunu oluşturacak şekilde bir rapor halinde istekli, yaratıcı ve estetik olarak hazırladınız mı?		
13.	Dosyanızı ve sununuzu hazırlarken edindiğiniz deneyimleri arkadaşlarınızla istekli, yaratıcı ve estetik objektif olarak paylaştınız mı?		
14.	Hazırladığınız dosyanızı ve sununuzu diğer arkadaşlarınızın hazırladıklarıyla benzerliklerini ve farklılıklarını objektif olarak karşılaştırdınız mı?		

Değerlendirme

Yaptığınız değerlendirme sonunda “hayır” şeklindeki cevaplarınızı bir daha gözden geçiriniz. Kendinizi yeterli görmüyorsanız öğrenme faaliyetini tekrar ediniz.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

Ölçme Soruları

Bu faaliyet kapsamında kazandığınız bilgi ve becerileri aşağıdaki soruları yanıtlayarak belirleyiniz. Soruların yanındaki başlıkları; doğru önermeler için (D), yanlış önermeler için (Y) yazarak doldurunuz.

- Akran gruplarının, öğrenme biçimleri daima aynıdır. Birine uygun olan hepsine uygundur.
- Kavram gelişimi için düzenlenen öğretim yaşantıları bilinenden, bilinmeyene, somut deneyimlerden soyut kavramlara doğru hazırlanmalıdır.
- J.Dewey'e göre öğrenmenin etkili olabilmesi için önemli koşullardan birisi öğrenilecek konunun "anamlı" olmasıdır.
- Çocuk, okuma, yazmaya hazırlık çalışmalarını grubun hızına göre öğrenmelidir.
- Guilford'un yapmış olduğu bir araştırmaya göre düzenli ve sıralı şeylerin öğrenmesinin çok kolay olduğu ve akılda kaldığını ortaya koymuştur.

Aşağıdaki sorularda boş olan yerlere uygun olarak kelime, kelimeleri işaretleyiniz. Cevaplarınızı cevap anahtarından kontrol ediniz.

- Anamlı ve anlamsız öğrenilmelerine ilişkin bir araştırmaya göre Anamlılığı arttıkça öğrenmenin daha kalıcı ve etkili olduğu görülmüştür.
A) Materyallerin
B) Kavramların
C) Bilgilerin
D) Düşüncelerin
- Bütün öğrenmelerde olduğu gibi "kavrayış" da da yardımıyla edinilen bilgilerin önemi tartışılmazdır.
A) Duyu organlarının
B) Hızlı öğrenmenin
C) Yapılan deneylerin
D) Sıralı bilgilerin
- Thorndik' a göre birey herhangi bir konuyu sürekli olarak..... yaparak öğrenir.
A) Deney
B) Sınıflandırma
C) Sınama yanılma
D) Taklit

4. 2-3 yaşlarındaki çocukların kullanabileceği, kavram geliştirici araçlardan biride beyaz ve renkli tebeşirlerdir.
A) Resimli kitap
B) Pastel boya
C) Pazen tahta
D) Kara tahta
5. Okulöncesinden başlayarak okuma yazmaya hazırlık çalışmalarındayöntemi daha çok kullanılmaktadır.
A) Ezberleme
B) Tümevarım
C) Tümdengelim
D) Gözlem

Aşağıdaki soruları dikkatlice okuyarak doğru seçeneği kurşun kalem kullanarak işaretleyiniz. Cevaplarınızı cevap anahtarından kontrol ediniz.

1. Yeni doğan bebek bir nesnenin uzak veya yakın oluşunu önce hangi duyu organıyla öğrenir?
A) Dokunma
B) Hissetme
C) Görme
D) İşitme
2. Yapılan araştırma sonuçlarına göre çocukta, uzay kavramı aşağıdaki hangi kavrama göre daha hızlı gelişmektedir?
A) Şekil
B) Zaman
C) Uzaklık
D) Yakınlık
3. Çocuk: aşağıdaki işlem kavramlarından hangisini okul öncesi döneminde öğrenmemektedir?
A) Azlık, çokluk
B) Toplama
C) Çıkartma
D) Çarpma
4. Aşağıdakilerden hangileri okuma, yazmaya hazırlık çalışmalarını yaparken kullanılacak en ideal malzemedir?
A) Ahşap
B) Karton
C) Zehirsiz boya
D) Hepsi

5. Yapılan bir deneyde, iki grup öğrenciye, kısa sözcük veya sayılar gösterilmiş. Bunlardan birinci gruba bunları öğrenmeleri söylenmiş. İkinci gruba bir şey söylenmemiştir? Sonunda her iki grupta aynı şeylere baktıkları halde II. gruptakiler I. gruptakiler kadar öğrenememiştir? Niçin? Aşağıdakilerden hangisi yukarıdaki paragrafı en iyi yorumlar?
- A) I. gruptakiler daha zeki çocuklardır.
B) II. Gruptakilerin dikkatleri yetersizdir.
C) II. Gruptakiler gelişim düzeyleri I. gruptan düşüktür.
D) I. gruptakilere ne yapacakları söylendiği için öğrenmişlerdir.

Değerlendirme

Cevaplarınızı, cevap anahtarı ile karşılaştırınız. Doğru cevap sayınızı belirleyerek kendinizi değerlendiriniz. Yanlış cevaplar verdiyseniz öğrenme faaliyetinin ilgili bölümüne dönerek ilgili bölümü kontrol ediniz.

MODÜL DEĞERLENDİRME

Ölçme Soruları

Bu faaliyet kapsamında kazandığınız bilgi ve becerileri aşağıdaki soruları yanıtlayarak belirleyiniz. Soruların yanındaki başlıkları; doğru önermeler için (D), yanlış önermeler için (Y) yazarak doldurunuz.

- Kavram geliştirici oyuncaklar, her etkinliğin içinde dahil edilerek, eğitim programlarında kullanılabilir.
 - Okuma yazma eğitime hazırlık çalışmaları yalnızca basılı materyalleri yorumlayabilme yeteneği ile oluşur.
 - Kavram geliştirici oyuncaklar hazırlarken sağlam malzeme olan tahta veya mukavvadan hazırlanır.
 - Okuma yazmaya hazırlık çalışmalarında büyük grupla yapılan deneyimler başarıyı arttırır.
 - Öğretmenin Çocuktaki etkileşimi canlı tutarak, akıl yürütmesine algılama yeteneğini geliştirmesini, çeşitli kavramları oluşturmak üzere düzenlediği planlı faaliyetlere, okuma yazmaya hazırlık çalışmaları denir.
- Çocuğun kalem tutup yazı, şekil, yuvarlak içine alma gibi etkinlikleri yapabilmesi gelişimsel olarak neye bağlıdır?
A) Devinimsel gelişme
B) Dil gelişimine ve sosyal gelişime
C) Zihin gelişimine göz el koordinasyonuna
D) Akıl yürütebilmesine
 - Sinama- yanılma öğrenmesi, kaç şekilde yapılır?
A) Direktiften yararlanma, taklitten yararlanma
B) Yalnızca taklitten yararlanma
C) Yalnızca direktiften yararlanma
D) Davranışların gözlenmesi
 - Gestalt psikologlarından Köhler'in deneyleri hangi öğrenmeye ilgiyi arttırmıştır?
A) Sinama- yanılma
B) Ezberleme
C) Araçlı öğrenme
D) Kavrayış öğrenmesi
 - Bütün öğrenmelerde, çeşitli yollarla birey bilgi edinir. Aşağıdakilerden hangisi bilgi edinme yollarından biridir?
A) Duygu organları
B) İnsanın güdüleri
C) İnsanın çevresi
D) Kazanılan deneyimler

5. Okulöncesi eğitim kurumlarında, öğretmen, öğrenim yaşantılarını (eğitim durumu) nasıl düzenlenmelidir?
- A) Çocuğun istediğine uygun düzenlenmesi
B) Çocuğun başarabileceği biçimde düzenlenmesi
C) Çocuğun akranlarıyla temposuna göre
D) Çocuğun bulunduğu çevreye göre
6. Okuma- yazmaya hazırlık çalışmalarında çocuk bazen başarısızlıkla karşılaşabilir. Aşağıdakilerden hangisi başarısızlık karşısında çocuğun yapması gereken uygun davranıştır?
- A) Geçmişindeki başarılarından edindiği özgüvenle gayretini sürdürmeli
B) Başaramadığı etkinliği bırakıp başka etkinliğe geçmeli
C) Çocuk duygusal olarak gerilirse etkinliği bitirmeli
D) Çocuk anne babasından veya öğretmeninden yardım almalı
7. Aşağıdakilerden hangisi çocuğun öğrenmesinde etkilidir?
- A) Özgüven duygusu
B) Deneyimleri
C) Gayreti
D) Güdülenmesi
8. Aşağıdakilerden hangisi kavram geliştirici oyuncaklardandır?
- A) Minyatür oyuncaklar
B) Bulmaca oyuncaklar
C) Kurgu oyuncaklar
D) Hepsi
9. Kavram gelişimi aşağıdaki gelişim çağlardan hangisinde başlamaktadır?
- A) Erken çocukluk çağı
B) Adölesan çağı
C) İlkokul başlangıcı
D) Erinlik çağı
10. Okulöncesi çocuğun ilkokula başlamadan önce hangi kavramla ilgili yeterince yaşantısı vardır?
- A) Zaman kavramı
B) Matematik kavramı
C) Soyut kavram
D) Hiçbiri

Değerlendirme

Cevaplarınızı, cevap anahtarı ile karşılaştırınız. Doğru cevap sayınızı belirleyerek kendinizi değerlendiriniz. Yanlış cevaplar verdiyseniz öğrenme faaliyetinin ilgili bölümüne dönerek ilgili bölümü kontrol ediniz.

Öğrenme faaliyetleri, ölçme değerlendirme ve modül değerlendirme bölümlerinde istenen çalışmaları başarı ile tamamladıysanız öğretmeninizle iletişim kurarak diğer module geçiniz.

CEVAP ANAHTARLARI

Öğrenme Faaliyeti-1 Cevap Anahtarı

1	D
2	Y
3	D
4	Y
5	D
1	B
2	A
3	A
4	B
5	B
1	B
2	C
3	D
4	B
5	A

Öğrenme Faaliyeti-2 Cevap Anahtarı

1	Y
2	D
3	D
4	Y
5	D
1	A
2	A
3	C
4	D
5	B
1	A
2	B
3	D
4	D
5	D

Modül Değerlendirme Cevap Anahtarı

1	D
2	Y
3	D
4	Y
5	D
1	C
2	A
3	D
4	A
5	B
6	A
7	D
8	D
9	A
10	B

ÖNERİLEN KAYNAKLAR

- ARAL Neriman, Gülen BARAN, Serap ÇİMEN, Şenay BULUT, **Çocuk Gelişimi**, Ya-pa Yayıncılık, İstanbul, 2001.
- GÖKÇEN Fatma Çiğdem, **Kavramları Tanıyalım**, Morpa Kültür Yayınları, İstanbul, 2000.
- TEMEL Fulya, Adalet KANDIR, Nilay ERDEMİR, Hale ÇİFTÇİBAŞI KOÇAR, **Proje Yaklaşımı ve Program Örnekleri**, Morpa Kültür Yayınları, İstanbul, 2005.
- www.ksef.gazi.edu.tr
- www.okuloncesi.gen.tr

KAYNAKLAR

- AÇIKGÖZ ÜN Kamile, **Aktif Öğrenme**, Eğitim Dünyası Yayınları, İzmir, Mart, 2005.
- ARAL Neriman, KANDIR Adalet, YAŞAR Can Münevver, **Okulöncesi Eğitim**, I,II Ya-pa Yayıncılık, İstanbul, 1981.
- AYHAN BÜTÜN Aynur, ARAL Neriman, **Erken Çocukluk Döneminde Bilgisayar**, Çoluk Çocuk Dergisi, Ankara, Şubat, 2005.
- BAL Servet, Atik Belma TUĞRUL, **Kavramlarla Tanışalım**, Ya-pa Yayıncılık, İstanbul, 1992.
- BAŞARAN Ethem İbrahim, **Eğitim Psikolojisi**, Emel Matbaacılık, Ankara,1982.
- BİNBAŞIOĞLU Cavit, **Öğrenme Psikolojisi** Binbaşıoğlu Yayınevi, Ankara,1976.
- DEMİRAL Özgör, **Okulöncesi Çocukları İçin Oyuncak Yapımı**, Esin Yayınevi.1989.
- DİLAVER Sebehattin, Fatma ÖZEN, Hayrettin ÖZBEY, **Okul Olgunluğunu Ölçme Testleri**, Sanem Batbaa, Ankara, 1980.
- DİRİM Aygören **Okul Öncesi Eğitiminde Eğitici Oyuncak Örnekleri**, Esin Yayın Evi, 2001.
- DOPSON Fitzhugh, (Türkçesi) Selvi Seçkin **Baba Gibi Yar Olmaz** Özgür Yayınevi, 1991.
- DODSON Fitzhugh, (Çeviri) Selvi Seçkin **Ağaç yaşken eğilir**. Özgür Yayınevi, İstanbul, 1991.
- GÖKÇEN Fatma Çiğdem, **Kavramları Tanıyalım**, Morpa Kültür Yayınları, İstanbul. 2000.
- KANDIR Adalet, **Okulöncesi Programlarının Hazırlanması** Kök Yayıncılık, İstanbul. 2002.
- KİŞİSEL Elaine, Serap Maktav YILDIRIM, **Bilişsel Etkinlikler, Türkiye’de Okulöncesi Çocuk Gelişimi ve Eğt. Projesi**, MEB Yayınları, İstanbul, 1983.
- Milli Eğitim Bakanlığı OkulÖncesi Eğitim Genel Müdürlüğü, **Okulöncesi Eğitim Programları**,
- METİN Nilgün, Betül DİKMEN, Çiğdem ARSEVEN, Belma Atik TUĞRUL, Elif ÜSTÜN, Nilgün UYSAL, **Matematik Öğreniyorum**, Yapa Yayınları, Ankara, 1992.
- MONTESSORİ Maria, (Türkçesi) Yücel Güler **Çocuk Eğitimi**, Özgür Yayınevi. 1992.
- OĞUZKAN Şükran, **Yaratıcı çocuk Etkinlikleri ve Eğitici Oyuncaklar** MEB Devlet Kitapları, Ankara, 1981.
- OĞUZKAN Şükran, Emine TEZCAN, Gülseren TÜR, Özgör DEMİRAL, **Yaratıcı Çocuk Etkinlikleri ve Eğitici Oyuncaklar**, MEB Devlet Kitapları, 1981.

- OĞUZKAN Şükran, DEMİRAL Özgör, **Okula Hazırlanıyorum**, Yapa Yayınları, İstanbul. 1988.
- OĞUZKAN Şükran, Güler ORAL, **Okulöncesi Eğitim**, MEB Yayınları, Ankara, 1987.
- SÜKAN Zafer, **Ne ekersen onu biçersin**, Redhouse Yayınevi, İstanbul, 1980.
- ŞAHİN Fatma, **Kavram Atlası**, Ya-Pa yayınevi, İstanbul. 2001.
- TEMEL Fulya, Adalet KANDIR, Nilay ERDEMİR, Hale ÇİFTÇİBAŞI KOÇAR, **Proje Yaklaşımı ve Program Örnekleri**, Morpa Kültür Yayınları, İstanbul, 2005.
- TIĞCI Figen, Funda TAŞDEMİR, **Küçük Adımlar Okul Öncesi Çalışma Defteri 1** küçük adımlar eğitim yayınları, Küçük Adımlar Eğitim Yayınları.
- YALÇINKAYA Tosun, **Eğitici Oyun ve Oyuncak Yapımı** Esin Yayınevi, İstanbul, 1996.
- YAVUZER Haluk, **Çocuk Psikolojisi**, Altın Kitaplar Yayınevi, İstanbul, 1985.
- ARAL, Neriman, AYHAN BÜTÜN, Aynur, Erken **Çocukluk Döneminde Bilgisayar** Çoluk-Çocuk Dergisi İstanbul, Şubat, 2003.
- GÜLABİOĞLU Çağatay, **Hafıza Oyunları** Çoluk-Çocuk Dergisi İstanbul, Şubat, 2003.
- www.ksef.gazi.edu.tr
- www.okuloncesi.gen.tr
- <http://www.Geogle.com.tr> /Kavram geliştirici oyunun meyve resimleri